ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1403

17.11.1978. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXIX

Рипли — Веровали или не!

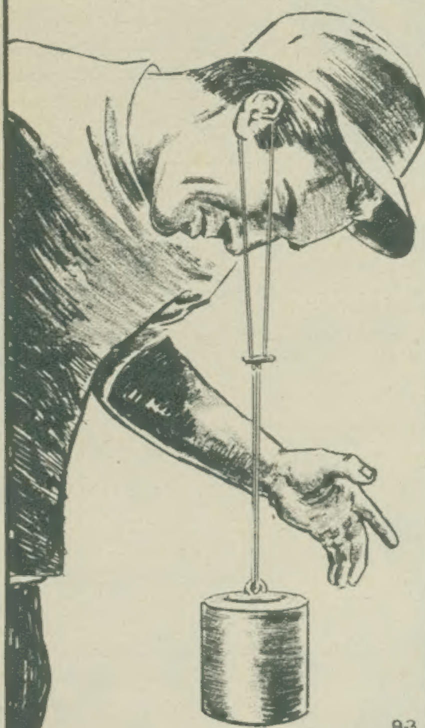

93

ТАКМИЧЕЊА У СНАЗИ И ИЗДРЖЉИВОСТИ

КОЈА СЕ ГОДИНАМА ОДРЖАВАЈУ НА АЉАСЦИ ОБУХВАТАЈУ И НОШЕЊЕ ТЕГА ОД 8 КИЛОГРАМА ОКАЧЕНОГ О ЈЕДНО УВО.

МАРТИНО ПОЛИ

(1662–1714)

ИТАЛИЈАНСКИ ХЕМИЧАР, ИЗУМЕО ЈЕ ПРВИ БАЦАЧ ПЛАМЕНА ЗА ФРАНЦУСКУ ВОЈСКУ.

ЛИЛИЈЕН КЕРЛИН

РАДИЛА ЈЕ КАО МЕДИЦИНСКА СЕСТРА У БОЛНИЦИ ЗА ЖЕНЕ У ДЕРБИШИРУ (ЕНГЛЕСКА) И КАД ЈЕ ИМАЛА 96 ГОДИНА.

У КРЧМИ РОБЕРТА МОРИСА

У ОКСФОРДУ (САД) КОЈУ СУ 1710. ГОДИНЕ САГРАДИЛЕ БРОДСКЕ ДРВОДЕЉЕ,

ЈОШ ПОСТОЈЕ ПРВОБИТНИ ПОДОВИ И СТЕПЕНИЦЕ.

ПРАВА МОДА ВЕТРОКАЗА

ВЛАДАЛА ЈЕ У АМЕРИЦИ ОСАМДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА И СВАКО СЕ ТРУДИО ДА ЊЕГОВ ВЕТРОКАЗ БУДЕ ЛЕПШИ И ОРИГИНАЛНИЈИ ОД СУСЕДОВОГ.

ЏОШУА ВОРЕН

ОСНОВАО ЈЕ 1850. ГОДИНЕ НА ЛОНГ АЈЛЕНДУ МАЛУ ДРУШТВЕНУ ЗАЈЕДНИЦУ У КОЈОЈ СЕ НИЈЕ КОРИСТИО НОВАЦ ВЕЋ „НАЛОЗИ ЗА РАД" ЈЕР СЕ ЗА СВУ РОБУ И УСЛУГЕ ПЛАЋАЛО ПРОТИВУСЛУГАМА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● руска владарка Јелисавета оставила је за собом 51 000 разних одевних предмета; сматра се да је од свих владарки она имала најбогатију гардеробу.

● директор издања енглеских оксфордских речника, Роберт Барчфилд, сматра да ће за двадесет година Енглезима и Американцима бити потребни посебни речници јер се амерички енглески сваким даном све више разликује од језика који се говори у Британији, због нових речи које уносе досељеници.

● после недавне експлозије подметнуте бомбе у Версају, стручњаци су израчунали да ће им за обнову оштећених делова бити потребне две године. Међутим, многа сликарска платна су у таквом стању да их је немогуће рестаурирати.

● Лондонац Адријан Бледвел добио је три недеље затвора зато што је убрао цвет у једном парку.

● у Аустралији се појавила врста веома прождрљивих термита који нападају чак и асфалт, олово, каучук, пластичне масе и друго.

● према једном извештају објављеном у Вашингтону сваке године се прода око сто милиона разних врста егзотичних птица, што представља праву опасност за њихов опстанак у природи.

● недавна геолошка открића у Шкотској, у близини града Абердина, довела су у сумњу тврђења да се цивилизација британског острва ширила са југа на север. Ради се, наиме, о једној грађевини која је, према детаљним анализама, стара четири хиљаде година и потиче из каменог доба.

● ровчице су сисари који имају велики значај за одржавање равнотеже у природи. Ове мале животиње, које живе готово свуда, савезници су многих биљака јер их штите од најезде штеточина. Оне припадају бубоједима али су веома прождрљиве па једу готово све, чак и сопствене младунце, а прождиру се и међусобно ако нестане друге хране.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

Конвој за Монте Сорате

Жена тридесетих година, скромне спољашњости, полако је ушла у пространу канцеларију директора „Италијанске банке“ и готово нечујно села у понуђену фотељу. Пратило ју је неколико чланова управе. Разговор је био унапред договорен и до њега је дошло на инсистирање једног човека на високом положају.

Директор је сео прекопута посетиоца, саставио је дланове, подбочио браду о врхове прстију и кратко рекао:

— **Изволите!**

Чинило се да жена прикупља мисли како би што сажетије рекла оно због чега је дошла, а да при том не изусти ниједну сувишну реч.

Била је 1952. година.

ОШТРО УПОЗОРЕЊЕ

— Ради се о изузетно важној ствари! — започела је. — Неколико тона златних полуга однели су из трезора „Италијанске банке“ за време рата Немци и сакрили. Скровиште је познато једном мом пријатељу, али до тога места може да се дође само ако се претходно обаве опсежни скупи радови. Тражим десет одсто од нађене вредности за пријатеља и мене и да финансирате радове!

Директор је и даље седео непомично као кип и гледао у жену. Било му је и те како добро познато да су златне резерве — укупно 84 тоне — тада фашистичке Италије однесене и да је по завршетку рата влада тражила од савезника да јој оне буду враћене. Американци су се заузели око тога и на крају закључили да у Немачкој нема златних полуга са жигом „Италијанске банке“. Италијанска војна обавештајна служба није, међутим, поверовала извештају. Наставила је да по Немачкој трага за благом и после неколико година случај ставила »ad akta«, коначно уверена да су златне полуге сакривене негде у Италији, али да онај ко је било шта знао о скровишту није више жив, јер би га сигурно већ узео и живео у изобиљу, што опет не би прошло непримећено...

Пошто се радило о државном злату, директор се нашао у недоумици. Упутио је жену на Министарство финансија где су је пажљиво саслушали не придајући значаја њеним речима. Да би се је отресли, препоручили су јој да се поново обрати „Италијанској банци“! Жена је остала упорна: вратила се у банку и оштро упозорила директора.

ПРИ СЛАБОЈ МЕСЕЧИНИ ТРИДЕСЕТАК ПРИПАДНИКА НЕМАЧКЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ЈЕДИНИЦЕ ТРУЦКАЛО СЕ У КАМИОНИМА СЕДЕЋИ НА САНДУЦИМА КРЦАТИМ НЕОБИЧНИМ ТЕРЕТОМ

— Била сам дужна да Вам се обратим. Уколико Банка одбије понуду, сматраћу да сам обавила грађанску дужност и сама ћу наћи финансијера радова! У том случају целокупна нађена вредност припашће мом пријатељу и мени!

— А ко је Ваш пријатељ? — упитао је директор.

БЕЗ ТРЕЋЕГ САСТАНКА

Жена се лецнула. Сада се нашла на прекретници. Да ли да открије његово име? Ако то учини, ко зна којим током ће кренути догађаји. Није сумњала у његову лојалност, већ се плашила за његову безбедност. Прећути ли име, али, ни то не вреди, до сада није пружила ниједан доказ своје тврдње... Тешком муком је изустила:

— Бивши немачки војник, припадник специјалне јединице која је у рату сакупљала вредности за Трећи Рајх. Учествовао је у изношењу блага „Италијанске банке“ и његовом транспортовању. Зове се Вили Вогт и живи у Баварској!

Директор је замолио да неко време сачека са одговором. Чим је отишла, позвао је телефоном обавештајну службу.

Обавештајци су сместа долетели. Најзад, први траг случаја који су сматрали нерешивим! Наредних дана прикупили су податке о занимљивом посетиоцу директора банке. Сазнали су да жена живи у бројној породици у близини места Арђентарио у области Гросета. Ступили су с њом у додир и добили писма која је после рата измењивала са Вогтом. Потом су послали свог човека у Баварску.

Агент италијанске обавештајне службе одржао је са Вилијем Вогтом два састанка. Немац је упорно ћутао. Рекао је да су златне полуге закопане у лагумима планине Монте Сорате удаљене око четрдесет километара од Рима и ништа више! Много говорљивији био је кад је причао како су доспеле тамо. Није тешко претпоставити да је нудио скицу скровишта у замену за гаранцију да ће његова пријатељица и он добити десет одсто од нађеног злата. Исто тако, јасно је да агент није имао овлашћење да тргује у том смислу. Заказао је Вилију трећи састанак.

До трећег састанка није дошло: Вили Вогт је у међувремену — напрасно умро! Дијагноза: тровање храном! Чувши за то, његова пријатељица доживела је нервни слом од којег су јој ослабили очни живци. Убрзо је потпуно ослепела.

Убеђена да је Вили убијен, жена није више хтела да ћути. У јавност је доспела истина о збивањима између 4. и 5. маја 1944. године у лагумима планине Монте Сорате.

ЈЕДИНИ СВЕДОК

„Операција Сорате“, како је касније названа пљачка „Италијанске банке“, почела је 3. маја изнутра. Тридесетак немачких војника одређено је да пакује у трезорима златне полуге. Посао је трајао целог тог и следећег дана до четири по подне. Ниједан војник није смео да изађе из трезора: у њему су и спавали.

Сутрадан су вреће са раније сакупљеним јеврејским накитом и сандуци са златним полугама утоварени у петнаест камиона. Нико није смео да види припаднике специјалне једи-

САМОРЕГУЛИШУЋИ БИЦИКЛ

Дизајнери британске фирме »Microciklesc« конструисали су универзални бицикл који с једнаком удобношћу могу да користе и седмогодишња деца и старци. За то је потребно само да подигну или спусте седиште. Волан и педале регулишу се по висини седишта — аутоматски.

Сложен бицикл се, с обзиром на своје мале димензије (660 x 254 x406), може лако транспортовати у пртљажнику аутомобила или чувати у кухињи или коферу одговарајућих размера.

НА АУТО-ПУТУ ХАМБУРГ—ЛИБЕК

ХОЋЕШ ДА МЕ УБИЈЕШ?

Евалд Хермес је погледао у ретровизор, видео да му је пут слободан и почео да претиче камион. За њим је кренуо и возач златног »ситроена«...

Хермес је готово претекао натоварени камион пред собом, када је незнанац у „ситроену“, сада већ опасно близу његових кола, упалио велика светла. Четрдесет четворогодишњи трговачки путник је повећао брзину како би насртљивцу иза себе отворио пролаз.

Прекасно. Од страховитог ударца у задњи део кола, Евалд је изгубио контролу над возилом. Почео је опасно да кривуда, а од могућности да ће се наћи на путу тешком камиону следила му се крв у жилама. Тада је још могао да верује да је непознати у „ситроену“ пијан...

Луд је!

Једва је некако успео да овлада колима, када је „ситроен“, овога пута још силовитије, налетео на њега. У очајничком покушају да претекне камион и тако побегне од подивљалог возача иза себе, Хермес је притиснуо папучицу гаса до пода.

Ни то му није помогло. Трећи ударац само што га није избацио са седишта и послао кроз ветробранско стакло. И док је Евалд Хермес покушавао да некако одржи контролу над својим колима, златни „ситроен“ је још једном налетео на њега.

Сада је и возач камиона

нице која је паковала и уто варивала драгоцености; камиони су били паркирани пред зградом Банке, а у ближу околину био је забрањен приступ и немачким официрима. Радовима је руководио капетан „Дивизије ратног стега Адолфа Хитлера", цинични есесовац. Чим је утовар обављен, обратио се уморним војницима:

— Пре него што дођу шофери и оружана пратња, уђи ћете у камионе и прикрити се! Ода ли неко од вас своје присуство, биће стрељан на лицу места.

Све се одвијало како је капетан замислио. Нико од шофера и чланова оружане пратње није знао шта се налази у возилима прекривеним платном. Војници у камионима нису пуштали гласа. Док су савезнички топови тутњали у близини, конвој је напустио Рим око девет увече и после извесног времена избио на неки рђав друм. Прикривени војници труцкали су се на сандуцима с благом, али су стоички подносили тегобе.

Око десет часова колона је застала. Шофери и пратња вратили су се у Рим. Тада је капетан наредио припадницима специјалне јединице да сиђу са камиона и протегну ноге. Затим су они заузели место за воланом тешких камиона. Колона се упутила према лагумима планине Монте Сорате. Лагуми дугачки неколико десетина километара чинили су лавиринт... Пре искрцавања и продирања савезника, у њима је био штаб фелдмаршала Кеселринга, главнокомандујућег немачких војних снага у Италији. Осим тога, ту су се налазила складишта, канцеларије, дворане за конференције. Сада су лагуми зврјали празни, напуштени...

Целе ноћи тридесетак немачких војника искрцавало је вреће с накитом и сандуке са златом и уносило у утробу планине. У зору, капетан им се обратио са осмехом на лицу:

— Остало је још тридесетак врећа! Свако од вас натовариће на леђа по једну и понети! Крену ћете један за другим у размаку од по пет минута. Чекаћу вас у складишту!

Војник Вили Вогт био је последњи на реду. Док је чекао да претпоследњи замакне у тунел, запалио је цигарету. Када је кренуо, зачуо је резак рафал шмајсера. Застао је и... тада му је све пукло пред очима — **капетан ликвидира једног по једног! Неће сведоке!** Вогт је бацио врећу и дао се у бег. Бежећи, захваљивао је срећи што је звук рафала допро до њега у прави час.

Неколико дана лутао је околином прикривајући се. Уточиште је потражио код пријатеља у близини места Арђентарије. Била је то породица која га је годину дана раније, када се на маршу разболео од запаљења плућа, примила и лечила. Пружила му је уточиште и сада. Ту је дочекао крај рата. Са кћерком власника имања толико се спријатељио да јој је одао тајну скривеног блага. Описао јој је лагум у којем се налази злато. Обоје су одлучили да по завршетку рата затраже део тог богатства од италијанске државе у замену за скицу лагума. Када су се огласили, Вили Вогт је — умро!

Приликом повлачења из Италије, Немци су минирали лагуме не знајући да је ту скривено злато. Тако је благо остало затрпано у планини. Најзначајнији радови на његовом откопавању почели су 1956. Нису донели плода. Генерал Доменико Сполитити из Осме војне управе обавестио је 8. маја 1959. представника италијанског парламента да Министарство одбране одобрава истражне радове у лагумима планине Сорате. Право на ископавање тражили су и неки индустријалци. Нико, међутим, није знао где треба започети с копањем. Знао је то само Били Вогт.

М. Тодоровић

био у опасности. Почео је да кочи како би избегао Хермесова кола која су сваког тренутка могла да му се нађу под точковима.

Евалд Хермес више није могао да спречи несрећу. Његова кола су прелетела с леве на десну траку, за длаку избегла камион и слетела с пута низ висок насип. Пре него што су се зауставила, на неких три метра од ауто-пута, кола су се неколико пута преврнула у ваздуху.

Када су очевици стигли до њега, Хермес се већ извукао из уништеног возила. Успео је да направи неколико корака пре него што се онесвестио.

Горе, на ауто-путу, више није било ни трага од златног „ситроена" и његовог возача. Полицијска патрола, која се убрзо нашла на месту несреће, кренула је у потеру... „Ситроен" је нестао, а нико од очевидаца није запамтио број кола којима је, то је сада свима било јасно, управљао лудак.

Пет кругова кроз ваздух

Хермес се освестио у болници у Клопенбергу, у близини Бремена. Претрпео је озбиљан потрес мозга и задобио прелом кичме. Уколико убици за воланом полиција не уђе у траг, никада неће тачно сазнати због чега или кога умало није изгубио живот:

— У почетку сам мислио да је возач у златном „ситроену" пијан. Када је први пут налетео на мене није ми ни пало на памет да то ради намерно. Али онда је дошао други, па трећи ударац... тада ми је постало јасно да се у колима иза мојих налази лудак и да је чврсто решен да ме убије. Никада нећу заборавити ужас који ме је у том тренутку обузео. Манијак, пролетело ми је кроз главу. Почео сам гласно да зовем у помоћ, не знам кога. А све време мучила ме је иста мисао: „Зашто хоћеш да ме убијеш?"

Док је летео кроз ваздух, Евалд Хермес је успео да преброји колико су се пута његова кола окренула. Пет. Због чега је бројао?

— Не питајте ме зашто. Не знам.

Као да је то бројање могло да му пружи једину стварну чињеницу у читавој тој нестварној мори кроз коју је пролазио.

Једини податак

Да је ствар невероватна, помислила је и полиција. У првом тренутку она је у причи Евалда Хермеса била спремна да види само његов неспретан покушај да се некако оправда за несрећу коју је сам изазвао на ауто-путу између Хамбурга и Либека.

Али када је досије необичног случаја почео да се пуни и изјавама очевидаца, сумњи више није било места. Иако је возач камиона Дитер Фик био у ситуацији да види више него остали, ни он није могао да да неке подробније податке, чак ни број кола:

— Следио сам се од ужаса — било је све што је имао да каже полицији.

Истрага је кренула од јединог податка који је добила. Ради се о „ситроену" златне боје. Кола су, то је сасвим сигурно, озбиљно оштећена.

— Обавестили смо гараже и сервисе. Уколико се појави човек и затражи делове за златни „ситроен", нарочито ако то буду за предњу страну кола, обавестиће нас одмах — каже човек који сада води случај.

Обавештен је и Интерпол. Евалд Хермес је имао среће: остао је жив. Али следећа жртва „убице за воланом" можда неће...

М. И.

ВЕЧИТА ИГРАНКА

Музика и игра су мелеми који лече патњу — записао је још у првом веку пре нове ере римски песник Хорације.

Фламенко, једна од најтемпераментнијих и најлепших игара, настала је у Севиљи, у Шпанији.

Многе игре настале су подражавањем покрета ратара, рибара или ратника, попут ове са планинског масива Татре, која је веома популарна у Пољској.

Сва гордост горштака изражава се кроз успорене покрете ове шкотске игре.

Стари Египћани волели су да играју, али само за време светковина. У посебним храмовима играчице су покретима тела покушавале да умилостиве Озириса, бога сунца и заштитника мртвих, као и да замоле небо да јаке кише у монсунском периоду не трају предуго, јер ће се тада Нил разлити и уништити сву летину.

На костимираним свечаностима које су Хелени одржавали четири пута годишње, људи су покушавали да, оставивши свакодневни посао, кроз игру и баханалије побегну од осећања пролазности и забораве на зебњу због неминовне смрти и утварног постојања у Хаду, свесни да људски нараштаји одлазе незаустављиво и неповратно. Иако су на тим свечаностима играчи, пијани од вина и музике, игром изражавали своја расположења, осећања, па чак и одређена мишљења, из свих њихових покрета избијала је, заправо, бескрајна сета која се налазила испод површине оптимистички схваћеног живота.

Колико су Грци ценили играче показује и прича да су Атињани, после победе Филипа Македонског код Хeронеје 338. године пре нове ере, послали на преговоре одличног играча Аристовена. Надали су се да ће на тај начин задобити наклоност великог војсковође, јер је био ожењен професионалном играчицом Ларисејом. Ако дипломатске везе нису могле да се успоставе војничким преговорима, размишљали су мудри Атињани, онда ће то поћи за руком Аристовену, јер ће са Ларисејом наћи теме за разговор.

У старом Риму играчи су покретима тела, уместо речима, објашњавали неке догађаје, тако да су сви гледаоци могли да их разумеју. Ипак, те безазлене игре брзо су им досадиле, па смишљају нове, темпераментније и — страшније. У посебним школама гладијатори уче ритмичке покрете, али и то како да савладају све борилачке вештине, да би пред публиком, жељном разоноде, могли да — убијају једни друге. Сета старих Грка према животу,

изражавана кроз игру, у старом Риму је замењена окрутношћу према животињу.

Библија спомиње да је лепа Салома од свог поочима Ирода, или Херода, затражила главу Јована Крститеља као награду за своју изванредну игру. Међутим, касније у средњем веку, није се много играло. Црква забрањује такву разоноду, па су папе на многе играче бациле анатему или их слали у прогонство. Ипак, једном годишње дозвољавано је верницима да се веселе: тада су поворке играча пролазиле градовима и тај дан се називао — Даном луда. Интересантно је што играчи тог дана нису јели ништа сем

Калипсо је брза игра, популарна на Тринидаду, која невичне зачас измори.

Казачок има дугу традицију, веома је популаран у Совјетском Савезу, али је за ту игру потребно имати и добру кондицију.

Из култа обожавања бога Шиве, у Индији су настале лагане игре, чији је основни циљ — умилостивити божанство.

У многим племенима Западне Африке постоји веровање да је добар играч у стању да призове кишу или земљу учини плодном.

ДВА ЛИЦА

Многе игре настале су из рада, из одређене врсте посла или занимања. Тако, на пример, у неким земљама Европе или Америке играчи подражавају покрете приликом жетве или копања земље, морнара док веслају или се пењу на катарке, рибара док ваде мреже... У Индији, пак, многе игре настале су из култа обожавања Шиве, божанства које са Брамом и Вишнуом сачињава индијско тројство — Тримурти. Пошто је ово божанство представљено са два лица, од којих једно значи плодност, а друго милост, играчи сваки час мењају мимику, окрећући при томе публици леђа или лице.

ПОД МАСКОМ

Цртежи пронађени по пећинама на разним континентима, говоре да је примитивни човек себе обично приказивао како игра у гомили у којој се обавезно налазе и животиње, покушавајући да својим телом подражава њихове покрете у тренутку када су рањене или се у ропцу грче на земљи... Чак и данас, у многим племенима наилази се на сличне покрете играча који се облаче у кожу убијене животиње, или навлаче на лице разне маске, као и одећу направљену од трске, траве и лишћа подражавајући тако већ увежен замишљени изглед својих божанстава. Основни циљ свих тих игара, с једне стране био је — разонода а с друге — ритмички покрети тела имали су симболично значење: призивање кише, молбу божанству да подари плодну годину и отера болести, одложи смрт...

хлеба од ражи претходно зараженог једном врстом гљива која изазива болест главницу или снет (наиме, читаво зрно ражи или пшенице тада се претвара у црну прашљаву масу). Данас је поуздано утврђено да та врста гљива, из рода Tilletia, лучи неке материје сличне дроги ЛСД, а она на организам човека делује токсично и ошамућује га, па његове реакције постају неконтролисане. Тако су се на Дан луда играчи понашали као помахнитали и играли све док од исцрпљености и умора не би попадали.

Међутим, у 18. веку опада углед и значај физичког подвига мушкарца — како је записао Ромен Ролан — па сурове игре на турнирима почињу мање да га привлаче од игара духа по салонима који се формирају око познатих жена. А и оне сада почињу да играју: балет (прву школу ове игре основао је Луј XIV, још 1661. године) али и гавоту (игру насталу у Француској у 4/4 такту), као и менует — игру удвоје у 3/4 такту. За то време у Пољској се игра, опет удвоје, полка, у Италији — тарантела, у Грчкој — сиртаки, у Шпанији — фламенко. У трочетвртинском такту је и прва салонска игра а потом врло популарна — валцер, за чију су славу најзаслужнији Бечлије Јохан Штраус Старији и његови синови Јохан, Јозеф и Едуард. У Француској, међутим, славу стиче смели кан-кан. Првих деценија 20. века јављају се нове игре — фокстрот, чарлстон... док се на Куби игра румба, у Бразилу самба, а танго, настао у Аргентини, ускоро осваја све континенте. Оснивају се чак и школе играња које у почетку посећују само богати.

Данас, са продором диско-музике, све је другачије — школе играња готово и не постоје, јер по дискотекама свако игра како најбоље зна: твист, рок, бамп, хасл, пого... игре које немају традицију и које ће трајати само колико и слава неке нове поп-звезде и њене плоче.

Б. Ј.

ХРАБРИ ДЕЧАК ТЕРИ

Ако није био у школи, на игралишту или на курсу за пољопривреднике, Тери Цеско, дечак из Лезбадија у Тексасу, стално је пратио оца Лија. Помагао му је око стоке или седео уз њега на трактору, посматрао радове у пољу, постављао питања и пажљиво слушао приповедања о тешком и сложеном раду пољопривредника.

Тог поподнева, у петак 4. маја 1973, Тери се вратио из школе око 15 часова. Пошто му је дала ручак, мајка Бренда га је послала оцу на једно од поља где је овај сејао жито. Ли је то чинио уз помоћ огромног трактора са шесторедом сејачицом и „ножем" који је секао траву пре бацања семена. После вишечасовног рада отац је дозволио Терију да мало седне за волан.

Сунце је већ било на заласку. Ли је смањио брзину на минимум.

— Сићи ћу да погледам носилице семена, а ти пажљиво одржавај правац — рекао је дечаку.

Тери је крајичком ока могао да види како отац силази, контролише семенице и враћа се у трактор. Изненада је зачуо ударац о врата...

ПРАВО НА ОГРАДУ

Преплашени дечак је спонтано скренуо поглед на командну таблу, свестан да мора некако да заустави трактор. Склизнуо је низ седиште и свом тежином тела притиснуо педалу кочнице, а затим испружио руку и окренуо кључ. Трактор се нагло зауставио и он је одмах искочио из кабине. Његов отац лежао је у несвести, док му је нож сејачице био дубоко заривен у десну руку. Кошуља му је била натопљена крвљу, а ноге савијене као да су биле поломљене. Тери, чија је глава тек досезала висину задњег точка, не схватајући како се све то догодило, грозничаво је размишљао шта да учини.

Пошто је трактор имао аутоматску дизалицу за сејалицу, помислио је да ће тако најпре успети да ослободи оца. Знао је где се налази главна полуга па је похитао у кабину да је активира. Тако је подигао сејачицу и одмах отрчао из трактора, ухватио оца за искрвављене ноге и почео да га вуче свом снагом. Али, није вредело: био је исувише слаб за то, јер његов отац је имао око 90 килограма, а био је и у несвести. Ипак, онај нож га више није држао прикованог за земљу.

Тери је схватио да одмах мора да потражи помоћ. На удаљености од стотинак метара, тамо где су започињали бразду, блештао је на вечерњем сунцу лим камионета.

Потрчао је према возилу. Кључ је био у брави, али њему се рука исувише тресла... Кад је најзад упалио мотор, притиснуо је куплунг опирући се о седиште. Требало је узаним путељком прећи више од два километра до куће. Чинило му се као да чује очев глас: „Не журн и труди се да избегнеш да ствари радиш два пута!"

Уз нагли трзај, камионет се покренуо. Сад га је требало усмерити у супротном правцу. И тек што је кренуо, точкови су упали у блато... Ипак, успео је. Возио је неколико стотина метара и прву кривину прошао на само два точка, али је на следећој касно окренуо волан.

ИМАО ЈЕ САМО ОСАМ ГОДИНА, АЛИ ЈЕ ТОГА ДАНА БИО СПРЕМНИЈИ И ТРЕЗВЕНИЈИ ОД НЕКЕ ОДРАСЛЕ ОСОБЕ

Излетео је с пута и наставио да се креће према огради од бодљикаве жице. Пошто се мало угрувао, нашао се на ливади суседа. Возило је упорно поскакивало на таласастом терену, једна гума је чак експлодирала. То више није био његов правац.

ГДЕ ЈЕ МАМА

Неколико метара даље очекивао га је дубок канал за наводњавање који је избегао тек пошто је свом снагом повукао волан и скренуо возило, срећом — у жељеном правцу. Још један пашњак и, нашао се у дворишту своје куће. Закочио је возило и угасио мотор, а затим искочио дозивајући мајку из свег гласа.

У кухињи није било никога. Викао је усплахирено трчећи из собе у собу. Био је заборавио да је мајка тога дана морала да заврши неки посао ван куће. Дотрчао је до телефона и дрхтавим прстима окренуо један број. Убрзо је зачуо глас телефонисткиње.

— Помозите ми, молим вас! — преклињао је дечак. — **Тата се много повредио.**

— Ко си ти и где ти је отац? — упитала је жена са централе.

— Зовем се Тери Цеско. Тата је у пољу и повређен је.

— Али, где је то?

Тери није умео да објасни, али се досетио:

— Позовите Пита Цескоа, то је татин синовац који станује у близини.

Убрзо је Тери зачуо у дворишту мотор аутомобила; био је то рођак Пит. Придружио му се и пуним гасом су одјурили на место несреће.

УЗДАХ ОЛАКШАЊА

Пошто је Тери кренуо да потражи помоћ, Ли је дошао свести и одмах схватио шта се догодило: док се пео у кабину, оклизнуо се и пао пред сејачицу.

Покушао је да дозове Терија, али он се није одазивао. Придигао се и погледао низ пут. Камионета није било. „Браво синко!", понављао је у себи. Убрзо му је, међутим, кроз главу пролетела узнемирујућа помисао: кад се Тери и Бренда врате, неће успети да га сами унесу у возило. Зато је учинио натчовечански напор покушавајући да се попне на трактор. У грудима је осећао јаке болове и тешко је дисао. Некако је довезао трактор до пута и на ивици свести, уз нове напоре, изишао и испружио се на земљу.

Тери се насмејао уз уздах олакшања кад је угледао трактор крај пута: отац је жив! Он сам, међутим, више није имао снаге. Док су чекали амбулантна кола, седео је крај оца и држао обема рукама његову велику шаку.

Стигла су амбулантна кола, а с њима и мајка. Наврле су му сузе... Сад је могао да се врати кући.

Ли Цеско се после четири месеца лечења вратио на своја поља. Стигао је и летину да пожње сам.

Д. В.

ПРЕВАРИТИ ВЕТАР

На четвртом по висини облакодеру Њујорка Ситикорп Сентеру (274,5 метра, 59 спратова), недавно датом на коришћење, постављен је масиван пригушивач. Разлог је једноставан: на толиким висинама врло је често и јако љуљање здања проузроковано ударима ветра, посебно на горњим спратовима.

На 48 метара од врха Ситикорп Сентера, у једној врсти велике каде напуњене уљем, смештен је 400 тона тежак бетонски блок. Када ветар почне да љуља облакодер, блок се помера у страну супротну кретању ветра. Конструктори су утврдили да необични „пригушивач" слаби љуљање и за 40 процената.

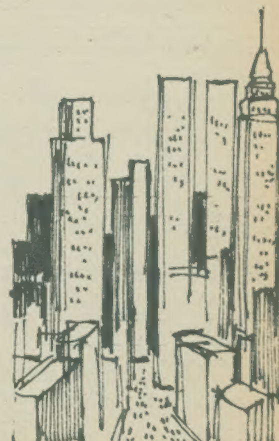

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

Реч која је измени

ДА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА »ДОМЕИ« НИЈЕ НА ЕНГЛЕСКИ ПОГРЕШНО ПРЕВЕЛА ЈЕДНУ ЈАПАНСКУ РЕЧ, АТОМСКЕ БОМБЕ МОЖДА НЕ БИ УНИШТИЛЕ ХИРОШИМУ И НАГАСАКИ.

У пролеће 1945. године Јапан је стењао под страховитим ударцима савезничке авијације: флота је била уништена, мостови и путеви разорени, градови су постајали згаришта, милиони људи без крова над главом патили су од глади.

Фанатични милитаристи у јапанској врховној команди ипак нису ни помишљали да положе оружје: одлучили су да наставе рат до последњег човека. Министар рата Анами чак је свечано обећао да ће Американце протерати с Окинаве.

Једна мала група разумних дипломата око бившег премијера Коки Хироте била је другачије расположена: сматрала је да се Јапан може спасти једино капитулацијом. Међутим, било је потребно доста вештине, храбрости и упорности, па да присталице окончања рата за свој план, подземним каналима, придобију већину чланова владе.

Трећег јуна 1945. бивши премијер Хирота тајно је дошао у амбасаду још неутралног Совјетског Савеза. Преко амбасадора Јакова Малика замолио је Кремљ да буде посредник у закључењу примирја између Јапана и савезника.

КАКО ПРИХВАТИТИ УЛТИМАТУМ?

Како из Москве није стизао никакав одговор, јапански цар је поверио принцу Коноју деликатан задатак: да 12. јула тајно одлети у Москву с царевом молбом Кремљу за услугу добре воље. Али, Стаљин и комесар за спољне послове Молотов одбили су да приме принчеву поруку изговоривши се да су сувише заузети око припрема за предстојећу савезничку конференцију у Потсдаму.

На конференцији у Потсдаму Стаљин је овлаш поменуо америчком председнику Труману да су Јапанци понудили преговоре, али је подвукао да је СССР одбио да о томе с њима било

Наука решава мистерије

ХЕРТА тражи вереника

УПРАВО КАДА ЈЕ ПОМИСЛИО ДА ЈЕ НАЛЕТЕО НА ИЗУЗЕТНО ВЕЛИКУ ГРОМАДУ И ПОЧЕО ДА ЈЕ РАЗГРЋЕ, ДАНАЦ ЕМИЛ ХЕЈГАРД ЈЕ ПРЕНЕРАЖЕНО ВРИСНУО: ПРЕД ЊИМ СЕ УКАЗАЛА ЦРНА ГЛАВА ЧОВЕКА

Рано изјутра, 8. маја 1950. године, браћа Емил и Виктор Хејгард кренули су према Толундској мочвари, недалеко од данског града Силкеборга, да би на њеним обалама сакупљали угаљ. Угаљ се понегде налазио на самој површини: већ после 2—3 метра труд би се исплатио.

Крај једног узвишења, на самој обали мочваре браћа су прионула на посао. Међутим, око поднева, на дубини од око 3 метра, Емил је будаком ударио у нешто чврсто, камено. И управо када је помислио да је налетео на изузетно велику громаду угља, и почео да је разгрће, пренеражено је вриснуо: пред њим се указала — црна глава човека!

Ипак, знатижеља је била јача од страха, па су браћа наставила са откопавањем. Ускоро су успели да разгрну читаво тело човека који је, потпуно наг, згрчен лежао у земљи, десну руку подметнуо је испод главе, а на његовом лицу читао се блажен израз, као да је управо заспао. Али, око врата имао је чврсто стегнуту металну огрлицу, а одмах испод браде налазио се видљив рез, дугачак двадесетак сантиметара.

Полицијски инспектори су још истог дана, заједно са лекарима, разгледали чудног црног човека чија је кожа била тврда и дрвенаста, али се при додиру није распадала. Вероватно заведени изванредном очуваношћу тела тог мртваца и не могавши да одреде када је, заправо, умро, одмах су проверили списак свих људи који су у том крају нестали за протеклих десетак година. Али, ниједан њихов опис није одговарао изгледу црног човека из Толундске мочваре. И — позвани су у помоћ археолози. Њихов закључак је био:

— Овај човек је убијен пре око 2000 година!

Људи израњају из мочваре

Данас се тело Толундског човека, налази у витрини силкеборгског градског музеја и испред ње се заустављa највише посетилаца. Али, не само због његове изузетне старости, већ и зато што је, мада није конзервирано никаквим хемикалијама познатим савременој науци, његово тело тако савршено очувано да застрашује.

Наиме, зна се да се у тресетиштима налази велика количина разних органских киселина које настају распадањем материја биљног порекла, па оне, попут најсавременијих препарата за конзервирање, препарирају или мумифицирају биљке и животиње које се ту затекну. Тако је познато да су слична мртва и очувана тела и раније проналажена у мочварама и тресетиштима, нарочито крајем 19. века — када је после открића парне машине настала права помама за угљем — па се, према неким подацима, рачуна да их је извађено чак и 400. У мочварама крај Стор Ардена пронађено је слично тело, попут Туландског човека, чак 1942. године. У периоду од 1946. до 1948. године у мочвари Бор, на северу Данске, откривена су још три леша. Већ тада су археолози ут-

...ила историју

шта расправља јер сматра да је понуда неискрена.

С конференције у Потсдаму 26. јула упућен је Јапану ултиматум са захтевом за безусловну предају, који су потписале САД, Велика Британија и Кина. Ултиматум је био много блажи него што су Јапанци очекивали: Јапан неће бити подељен, народ ће моћи слободно да изабере демократску владу, а на увијен начин било је речено и да цар неће морати да абдицира.

Јапанци су за ултиматум сазнали преко прислушних радио-станица. Цар је одмах, пре него што је ултиматум службеним путем био уручен, позвао министра спољних послова Шигенори Тогоа и рекао му да су услови предаје прихватљиви и да о њима треба одмах одлучити на састанку министарског савета.

Већ сутрадан, на једној врло драматичној седници, влада је расправљала о ултиматуму. Министар рата Коречика Анами и чланови генералштаба су оштро захтевали да се услови о капитулацији не прихвате, али су надгласани.

Присталице капитулације ипак су биле у врло тешком положају. Питале су се како да влада прихвати услове о предаји које још није примила службеним путем? Шта да премијер Кантаро Сузуки сутрадан саопшти на заказаној конференцији за штампу новинарима који су, као већина Јапанаца, из радио-емисија већ чули за услове савезника?

У сваком случају, ултиматум се није могао отворено, службено прихватити, а још мање се смео одбацити.

ФЛОТА НАПАДА

Министри су одлучили да премијер Сузуки једноставно обавести новинаре да министарски савет још није донео одлуку о савезничким условима предаје. Чињеница да министри нису одмах добили ултиматум са општиће јапанском народа, а и савезницима, да и не намеравају да га одбаце.

Премијер Сузуки је 28. јула обавестио новинаре да се влада према ултиматуму придржава политике „мокусацу-а".

Ову реч је немогуће прецизно превести на индоевропске језике, а двосмислена је и на јапанском. Може да значи и „оглушити се о нешто" и „уздржати се од коментара".

Преводиоци службене јапанске новинске агенције „Домеи" нису, на несрећу, у брзини размишљали о двосмислености кобне речи „мокусацу", па су јој у енглеском преводу дали погрешно значење. Два сата после Сузукијеве конференције за штампу „Радио-Токио" је обавестио западни свет:

„Јапанска влада је одлучила да се оглуши о потсдамски ултиматум!"

Исте вечери „Њујорк Тајмс" је на првој страни крупним словима на шест ступаца објавио:

„Флота напада, јер се Токио оглушио о услове предаје!"

Амерички секретар рата Хенри Стимсон је у извештају о коначној одлуци да се употреби атомска бомба написао:

„Јапански премијер Сузуки је одбацио потсдамски ултиматум. Суочени с тим одбијањем, нисмо могли да учинимо ништа друго до да покажемо да је ултиматум стварно значио оно о чему је говорио. Зато је атомска бомба била врло погодно оружје!"

Шестог августа 1945. године атомска бомба је разорила Хирошиму, а три дана касније уништила Нагасаки.

ХАПШЕЊА ЗБОГ МИРА

Два дана после уништења Хирошиме СССР је објавио рат Јапану. Црвена армија је великом брзином надирала према Истоку. Другог септембра Јапан је коначно безусловно капитулирао, али су совјетске јединице још неколико дана напредовале према Далеком истоку.

Многи хроничари и историчари II светског рата постављали су питање: зашто јапанска влада није поправила страховиту грешку с преводом речи „мокусацу", него је допустила да буду уништени Хирошима и Нагасаки?

Већина, а међу њима и Кацуо Каваи, који је 1945. године био главни уредник добро обавештеног токијског листа „Нипон Тајмс", а после рата постао професор политичких наука на Државном универзитету Охаја, то овако објашњава:

— Још пре него што су савезници из Потсдама упутили Јапану ултиматум, јапански милитаристи су беспоштедно почели да хапсе све оне који су помишљали на мир, па и највише државне функционере. Присталице окончања рата, које је предводио бивши премијер Хирота, уз велики ризик са подземном акцијом успели су да придобију већину министара управо у време потсдамске конференције и 27. јула 1945. кад је министарски савет расправљао о ултиматуму изборе несигурну већину.

Надмоћ присталица мира трајала је само један дан. Кад је агенција „Домеи" фатално погрешила у преводу речи „мокусацу" и тако изазвала гнев савезника, фанатични милитаристи су опет дограбили власт и присталице мира су морале да погну главе...

А. Р.

врдили да су сви ти људи мртви најмање 1500 година. Констатовано је да је један од људи из Борске мочваре такође имао чврсто стегнуту металну огрлицу око врата, а у његовом окамењеном желуцу пронађени су остаци хране спремљене од житарица. Али, ниједно то тело није сачувано и детаљније испитано, јер се кожа при додиру са ваздухом и светлошћу брзо распадала.

Слична постсмртна судбина није задесила и Толундског човека, јер се за њега одмах заинтересовао професор археологије Петар Глоб, један од најеминентнијих научника са Орхуског универзитета у Данској, који је поставио питање:

— Како је овај човек доспео у мочвару и зашто се на његовом лицу не чита патња или страх када је очигледно да је насилно умро? И ко га је и због чега убио?

Био је повлашћен

Решен да сам одговори на ова питања, професор Глоб је одмах заледио Толундског човека, а потом прионуо на опсежно испитивање његовог тела. Захваљујући једној савременој методи за одређивање старости, помоћу радиоактивног угљеника С", успео је да одгонетне да је тај човек убијен у периоду између првог века пре нове ере и другог века нове ере. А затим је, помоћу радиографије, приступио анализи изгледа његових унутрашњих органа: испоставило се да вратни пршљенови уопште нису повређени, већ да је тек после смрти Толундског човека метална огрлица чврсто стегнута око његовог врата. Искључујући могућност да је задављен, професор је закључио да је мистериозни човек, заправо заклан.

Толундском човеку још нису били израсли умњаци, што значи да је у тренутку смрти имао око 20 година, а помоћу радиографске методе утврдио је да су срце, плућа, као и јетра били у изванредном стању. Међутим, открио је да му је желудац пун хране, исто као код човека пронађеног у Борској мочвари, која се састојала од житарица: пшенице, ражи и јечма.

Ипак, изгледа да је професор Глоб највише био изненађен што на смежураним длановима и стопалима није пронашао никакав жуљ, нити задебљање коже, па је било очигледно да се тај човек за живота није бавио тешким физичким пословима, већ да је припадао повлашћеној касти богатих или свештеника. Али, зашто је убијен на најбруталнији начин, тек после обилног оброка који није успео да свари, справљеног искључиво од житарица, у пролеће или почетком лета... И зашто је током тог страшног чина задржао на свом лицу израз блаженства и среће?

Тацит је помогао

И на ово питање професор Глоб је успео да нађе одговор захваљујући једном запису Тацита, који је у делу „Германија" забележио најраније податке о германским племенима. Тако овај римски историчар спомиње и необично племе које је живело на северозападу Европе, на територији данашње Данске, у периоду између 400. година пре нове ере и првог века нове ере. Тацит тврди да је то племе било мирољубиво, на ниском ступњу цивилизације, да се искључиво бавило земљорадњом и да је на непознат начин нестало из тих предела. Али је још записао и следеће:

„...То племе имало је врховну богињу плодности и земљорадње која се звала Nerthus. Пошто је од њене милости зависило да ли ће година бити плодна, приређиване су ритуалне свечаности, обично у пролеће, па се читаво племе повлачило дубоко у шуму, поред мочвара. Ту су својој богињи приносили на жртву — човека. Али, пре него што су га заклали, и његовом крвљу попрскали поља да би их учинили плодним, давали су му да поједе храну која је имала симболично значење, справљену од житарица које су сејали на својим пољима..."

Тако је мистерија била решена! Др Глоб је закључио да су ови људи свесно ишли на жртвовање. Али, пошто је познато да је богиња Nerthus, коју су Германи звали Херта, увек представљана симболом — металном огрлицом, тако је после жртвовања већ мртвом човеку стезан гвоздени обруч око врата. Жртва је, значи, симболично била венчавана са Хертом! А та част је могла да припадне искључиво свештеницима или богатим потомцима племенских поглавара, чија су мртва тела са блаженим изразима на лицу бацана у житку мочварну земљу.

Б. Ј.

ГРАД НИКАО ИЗ ПЕСКА

Када напустите плодну оазу Триполија и кренете ка западу путем што одваја пустињу од мора, након сата вожње по ужареном асфалту стићи ћете до остатака једне од некада највећих лука Старог света на обали Северне Африке.

На месту где таласи Медитерана запљускују обалу Либије и где почиње непрегледно пространство пустиње, у првом миленијуму пре нове ере зауставили су се Феничани, велике луталице античког света. Овде утемељише град и дадоше му име Сабрата.

Записи римских историчара говоре да је била савезник Рима. У 2. веку пре нове ере заузимају је нумиђанска племена. Након победе над легијама Секста Помпеја у великом грађанском рату који је дубоко потресао Римску империју, 46. године пре нове ере Гај Јулије Цезар креће у освајање Северне Африке. Римљани улазе у Сабрату и она постаје »civitas foederata« у римској провинцији Триполитанији.

На месту некадашње феничанске насеобине Римљани дижу нови град који је првенствено служио за одмор легија уморних од сталних освајања. Сабрата врло брзо постаје богата лука. Била је исходиште каравана који су кретали из срца Африке доносећи преко Фесана и Гадамеша богатства црног континента. Врхунац своје моћи достиже у 3. веку нове ере.

Катастрофални земљотрес је разара крајем 4. века. Поново обновљену Сабрату око 455. године заузимају дивље хорде вандалских племена из Европе. Нови процват доживљава 533. године када је обнављају Византијци, наследници Римске империје. Под царем Јустинијаном I Сабрата бива опасана зидом и постаје важно византијско упориште на Медитерану.

На свом освајачком походу под заставом Мухамеда, арапска племена у седмом веку освајају обалу Северне Африке. Потпуно руше Сабрату, а њену улогу велике луке и трговачког центра преузима данашњи Триполи.

Оно што освајачи у својим налетима нису успели да поруше током векова прекрили су песак, море и оскудно растиње.

Упорношћу археолога, након хиљадугодишњег сна, Сабрата је поново угледала светлост дана откривајући нам некадашњу величину и раскош античког света на северној обали афричког континента.

Текст: Д. Гршић
Снимци: Љ. Костић

ХРАМ У ЛУЦИ — Крај улаза у некадашњу луку био је у трећем веку нове ере саграђен храм посвећен богу Изису. Као доказ његове величине и лепоте уздижу се четири стуба која подсећају на искидане струне лире.

ЛУКСУЗНИ МОЛ — Некада су у Сабрату водила два пута. Један копном, други морем. Данас само један. Некадашњу луку прекрило је море. Остао је само главни мол луксузно украшен мозаиком да сећа на дане када су стизале галије које су овде укрцавале драгоцене товаре разносећи их по читавом Римском Царству.

КАМЕНА РИБА — Незнани скулптори украсили су зид оркестре рибом исклесаном у камену. Овакво богатство профилација није било често ни у највећим средиштима Римског Царства.

КОНЗЕРВИСАНИ АМФИТЕАТАР — Позориште које је сагра̄ђено на пешчаним динама, данас као и некада, доминира градом. Подигнуто у 2. веку нове ере, највероватније за владавине римских царева Марка Аурелија и Антонија Пиа, сматра се за једно од најлепших позоришта римског света. Конзервисано под дебелим наслагама песка, свој првобитни изглед сачувало је до данашњих дана.

ПОБЕДА ВИЗАНТИНАЦА — Око 533. године Сабрату освајају Византинци. Под царем Јустинијаном I била је опасана зидом унутар којег је подигнута хришћанска богомоља. Остали су сачувани једино стубови и мозаик пода који је пренет у музеј града Триполија.

ТРАГОВИ БОГАТСТВА — Храмови и летњиковци богатих Римљана смештени уз саму обалу мора потпуно су разорени. Остали су само темељи и рељефима украшени стубови.

ДЕКОР ЗА ВЕКОВЕ — Ово у свету јединствено позориште украшено је стотинама живописних рељефа. Један од њих је и овај који представља три богиње, симбол храма посвећеног главном божанству старих Римљана — богу светла, грома, правде, моралног понашања и брака — Јупитеру. Веровали су да он одлучује о војничким победама и поразима.

КРИЛАТА ЧУДОВИШТА — Са колико су вештине антички мајстори обрађивали камен, показује и овај портал украшен митским крилатим чудовиштима.

****

ПРСТИ КОЈИ ВИДЕ

НИКО, ПА НИ САМ РЕМЗИЈА ЂУМИШИЋ, НИЈЕ СЛУТИО ДА ЋЕ НЕСРЕЋА КОЈА ГА ЈЕ ЗАДЕСИЛА 1957. ГОДИНЕ У ЊЕГОВ ЖИВОТ УНЕТИ НЕШТО САСВИМ НОВО, СНАЖНО И УЗБУЂУЈУЋЕ, ШТО МУ ДАНАС, УМНОГОМЕ, ЗНАЧИ САМ ЖИВОТ.

****

»Глава жене« коју је урадио слепи вајар

Широм отворених очију бледог сјаја, сасвим тихо и лаганим покретима, човек је у руке узео лоптаст комад меке, беличасте глине. Под његовим вештим прстима, са изузетно осетљивим јагодицама, земљано тесто полако се претварало у главу тужно насмешеног дечака, с лепим глатким лицем, напућеним уснама, прћастим носем и таласом косе на челу. И ништа не би било толико необично, да овај човек — који пажљиво, смишљено, искусно и врло успело претаче мртву глину у жив облик и покрет — није потпуно слеп, и то већ преко две деценије.

МРАЧНА ЗАВЕСА ПАДА

Необична је и болна животна прича слепог педесетшестогодишњег Ремзије Ђумишића, али истовремено и прича о људској снази, упорности и често непредвидљивим способностима и богатству духа.

Пре 25 година, кад је опака болест сасвим угрозила његов вид, Ремзија је био принуђен да остави радно место минеролошког препаратора у загребачкој фабрици „Учила" и оде у пензију. Иако је био у напону снаге и умећа, више није могао да минерале и руде који су стизали из рудника припрема и распоређује за збирке намењене ученицима и настави. Руке, руде, пријатељи, јело, сунце, небо, сав свет, полако и неминовно су тонули у таму, губили се и нестали, и то са врло мало наде да се опет појаве и заснују у његовим очима. Ремзијин живот постајао је нешто сасвим друго.

Четири године после одласка у пензију, 1957, кад је имао само 35 година, упућен је на рехабилитацију у Осијек. Иако су лекари били песимисти, покушали су готово немогуће, али више због сопствене савести и умирења свог пацијента. Јер, заједно са губитком вида, јавила се и глувоћа на оба ува. Међутим, нико, па ни сам Ремзија, није слутио да ће ти дани у осјечком Заводу за рехабилитацију слепих донети његовом животу нешто сасвим ново.

Када је, после неколико разних радионица у овом заводу, доспео најзад у ту судбоносну просторију за обликовање, тачније — покушај обликовања, и кад му је наставник у руке ставио комад глине, дани који су следили потекли су другачије и богатије.

СВЕТ НА УЗДРХТАЛОМ ДЛАНУ

Сећао се, сећао се упорно и полако, покушавајући да од пресечене и у парампарчад разнесене слике света, боја, облика, поново сатка јединствену слику, без варки и таме, опасности и неизвесности, бар у том далеком, давном сећању.

Осетио је у шакама и под јагодицама прстију, који су му једним бедно маленим делом заменили угрожене очи, податну мекоту глине.

— Хајде, Ремзија, покушај да од тог направиш нешто, нешто што сам желиш и мислиш да можеш — чуо је глас наставника и осетио руку на рамену као подстицај и охрабрење.

Међутим, руке нису умеле да га слушају: биле су неспретне и круте, као туђе. Узео је нож, обичан, кухињски, дрвце шибице, жилет, мучио се и знојио по ко зна који пут, осећајући, горко и дубоко у себи да је злокобном болешћу одвојен од света, гурнут у понор таме и самоће.

Како је пушио, руком је стално пипао пепељару пред собом и ускоро је изненадио и себе и наставника: на рукама слепог Ремзије Ђумишића, уздрхталим од узбуђења, лежала је пепељара од глине, једнака оној пред њим, али створена његовим прстима.

Одмах је затражио још глине, насмешивши се детиње радосно и задовољно: пред његовим очима угаслог вида сад се, као у чаробној, маштовитој игри, указао један нов свет. Храбро, занесено, упорно, све сигурнији у себе, своје руке и сећања, Ремзија је крочио у њега.

ГЛИНА КОЈА МИСЛИ

Онда се сетио краве и лисице, тонући, опет у сећању, у детињство у родној Бањалуци, па је сам себи рекао: — **Е, сад ћеш, Ремзија, лепо направити краву и лисицу!**

Опет се мучио, гледао невидећим очима ту далеку краву из детињства, гњечио глину, нежно је моделовао као да је милује, знојио се и терао самог себе да не одустане, да настави. Сећао се односа крављих ногу према осталом телу, са страхом да му руке, због варљивог сећања, не начине неко чудовиште. А кад је све било готово и кад је, држећи је пажљиво на дłановима, показао наставнику, овај је био запањен: поносно и моћно Ремзијина крава је стајала уздигнуте главе и сви су је гледали с дивљењем.

Затим се његова, двадесетак сантиметара велика, лисица од црвенкасте глине лукаво шуњала кроз траву, појавили су се на његовом столу просјаци и сатири с роговима, сељанке с гуском у корпи, нацерене или насмејане маске, и главе слепих са замишљеним рупама уместо очију, али са чудесним светлом на лицу и челу. Ремзијин дрвосеча, носач, рудар, ковач... су у покрету његове скулптуре. Осећају, мисле, живе.

Вратио се у Загреб, где и данас живи. Слепоћи његовој није било лека, а и звукови су се полако претакали у тишину. Али, руке, Ремзијине руке, све успелије и смелије су оживљавале глину. За само годину дана боравка у Осијеку, сасвим изненада, рођен је нов и необичан скулптор о којем с поштовањем говоре многи познати загребачки професори и критичари.

Међутим није све ишло глатко.

Кад говори, Ремзијине очи су широм отворене и уперене у оног коме су упућене речи. Руке мирују, танке, нежних прстију.

ЗЛОБА У АТЕЉЕУ

— Неки људи су ми много помогли и сигурно да не бих успео да правим овакве скулптуре да није њих — прича слепи вајар. — Тако ме је професор Винко Зламалик, директор чувене Штросмајерове галерије старих портрета у згради Југославенске академије знаности и умјетности, просто терао да што више употребљавам палчеве. Дуго је то за мене било право мучење и чудо сам се како се грубим палцима може обликовати фина глина. Али, послушао сам, и ето...

У подруму зграде где живи са супругом Олгом, најстрожим критичарем и најчешћим саветодавцем, слепи човек је уредио више него скроман атеље: само сто, столица и неопходна глина. Али, неким комшијама је, наводно, тај подрум био потребан па су ноћу уништавали свеже, тек довршене скулптуре. Неколико пута је Ремзија напипао само гомилу згњечене глине. Напустио је свој „атеље" и наставио да ради у стану, осамљен. Тада су настале врло успеле скулптуре којима је дао назив **Јад, Злоба, Пркос, Злурадост...**

За месец дана из подрума одакле је Ремзија отеран, радници градске чистоће изнели су и одвукли два камиона разних отпадака што су их тамо бацали исти они људи који су уништавали скулптуре слепог уметника. На три самосталне и десетак заједничких изложби то ипак нису могли.

И. Лончар

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

ПИСАЋА МАШИНА

Први патент за конструкцију писаће машине признат је 1714. године енглеском проналазачу Х. Милу, али је његов изум имао велике недостатке. Милова машина била је, између осталог, и — претешка, па никада и није изишла на тржиште. У другој половини 19. века иста замисао заокупљала је проналазачку машту Енглеза Витстоуна, Италијана Равица и Аустријанца Митерхофера. Међутим, прва машина која је доживела и практичну примену донела је славу америчким произвођачима — фирми „Ремингтон и синови“.

Од првих дана писаће машине изменио се углавном — дизајн. По свему осталом, писаће машине се много не разликују. Ново време донело је, додуше, електричне машине на којима се много брже куца.

Словна полуга на горњем крају има главу са два, ређе три, испупчена лика слова. Доње је обично мало, средње велико, а горње је бројка или неки други знак. Вешт дактилограф у стању је да, куцајући „на слепо“, без гледања у дирке, откуца око шездесет речи у минуту — три пута брже него што је потребно да се руком напише исти текст. Притиском на дирку покрећу се четири међусобно повезане полуге 1, 2, 3 и 4 — Последња од њих је словна. Када се притисне на дирку, покреће се систем ових полуга тако да оне подижу пантљику постављајући је између лика слова и папира. Испупчени лик слова удара на пантљику и отискује се на хартији. Да би се добио размак између речи, треба притиснути размакницу (5), а да би се откуцало велико слово, мењач (6). Мењач при том спушта цео сегмент (12). Повлачењем ручице — скретнице (13) прелази се на нови ред. На средини писаће машине налази се још виљушка која придржава пантљику (11). Сви текстови не морају се куцати са једнаким проредом између редова — за подешавање служи проредник (10). Папир се умеће у машину и обмотава око ваљка (14) који клизи по колицима (9). Ваљак и колица повезани су главном опругом, тзв. пером (7), која је причвршћена за оквир машине. После сваког откуцаног реда, ваљак треба вратити до крајњег десног положаја — ту га зауставља дебљи најлон конац (8) који је везан за главну опругу. Док се куца, исти конац повлачи ваљак улево.

М. И.

ЗЕМЉОТРЕС ЋЕ, КАЖУ РИБЕ

ЉУДИМА СУ ПОТРЕБНИ СЛОЖЕНИ ИНСТРУМЕНТИ ДА БИ РЕГИСТРОВАЛИ ГИБАЊЕ ЗЕМЉИНЕ КОРЕ. МЕЂУТИМ, НЕКЕ ЖИВОТИЊЕ И БИЉКЕ ЧИНЕ ТО ЈЕДНОСТАВНИЈЕ . . .

Устрептао старац уђе у Академију наука Туркменије и уплакирено рече првом на кога наиђе:

— Несрећа... несрећа! Биће земљотрес!

— А како то знате? — прозбори изненађени човек.

— Предзнаци не лажу! — сад се старина узјогуни. **— Змије и гуштери су панично напустили јаме...**

И заиста, кроз два дана, 5. октобра 1948. године, катастрофални земљотрес разрушио је Ашхабад, главни град Туркменије.

ЗАШТО ЈЕ ШПИЦ ЦВИЛЕО

За Ашхабад је везано и сећање совјетског новинара Василија Пескова. Он се, путујући возом на један задатак, упознао са сапутником у купеу. Како је пут био дугачак, спријатељили су се и сапутник му је у једном тренутку показао породичну фотографију — у средини фотографије поносно се шепурио пас овчар.

— Тај пас ми је као члан породице, и више од тога — пожурио је да објасни сапутник. — **Да није било њега...** — човек се стресао и наставио. — Тада сам са женом радио у Ашхабаду и ноћ пре земљотреса касно смо се вратили кући. Кћеркица је одмах легла, док сам ја остао да нешто припремим за сутрашњи радни дан а жена из руку није испуштала један роман. Одједном, тишину дома прекинуо је изненадни скок пса. Дотрчао је до кревета наше уснуле кћерке и, ухвативши је за спаваћицу, одвукао према излазним вратима. Запрепашћен и уплашен, шчепао сам ловачку пушку са зида и појурио за псом. За мном је потрчала и жена. И кад смо стигли до врата — грунуло је на све стране. Имали смо среће што је довратак издржао...

Радница Ашхабадског стакларског завода причала је касније сличну причу. Сат пре катастрофе њен мали шпиц се узнемирио и пробудио је. Почео је да цвили и да је лиже по лицу, покушавајући истовремено да је повуче са кревета. Буновна жена је устала и псу отворила спољна врата. Шпиц је излетео напоље, али се одмах вратио и ухватио домаћицу за кућну хаљину вукући је напоље. Жена није имала куд — сишла је на тротоар и онда је земља затутњала...

ЗМИЈЕ ПОД ЗАШТИТОМ

Познато је да се уочи земљотреса понашање животиња мења. Наиме, у време потреса не долази само до померања и гибања Земљине коре, мења се температура у њеним недрима а и магнетно поље у зони епицентра. Иако су људима за регистровање тих промена потребни сложени инструменти, животиње их хватају захваљујући високоразвијеном нервном систему и изузетно осетљивим чулима.

Изванредно развијен осећај имају змије и оне најчешће пре свих региструју језиве предзнаке долазеће катастрофе. Без обзира што не чују подземну тутњаву, јер немају добро развијено чуло слуха, ови гмизавци осећају и најмање колебање Земљиног тла. У Мексику, на пример, где су земљотреси врло чести, змије — „прогнозери" уживају посебну заштиту људи.

После катастрофалног земљотреса у Ташкенту, 1966. обелодањено је мноштво случајева необичног понашања животиња. Један житељ града имао је педесетак голубова. Пола минута пре првих подземних тутњава, тврди власник голубова, јато је у избезумљеном лету напустило голубарник и, полетевши у таму, спустило се на оближњи кров. И пред сваком подземном тутњавом голубови би поново узлетели.

Неретко земљотресима претходи вулканска ерупција а неке животиње су способне да и то предвиде. Тако је у марту 1956. на Камчатки прорадио један вулкан. И што је на први поглед најчудније, том приликом није страдао ниједан медвед: сви су пре ерупције склонили на безбедна места. Занимљиво је да су звери тада у својим брлозима спавале зимским сном а само озбиљан, и оправдан, разлог могао је да наруши сан владара тајге.

Међутим, немају само животиње могућност да предосете земљотрес. Слична својства примећена су код биљака. Једна од таквих је и краљевска примула која расте на острву Јава — расцветава се само уочи ерупције вулкана у чијој близини и расте. Због тога што мештанима служи као поуздан показатељ немира Земљине коре и зову је „цвећем земљотреса". Та „пророчка" способност је, међутим, дуго била загонетна. Одговор су недавно нашли белоруски физичари. Експериментишући, открили су да се у ултразвучном пољу, које настаје при земљотресима и ерупцијама, нагло повећава брзина кретања течности кроз судове биљке и даје јој способност врло брзог цветања.

ПОТОЦИ ЕЛЕКТРОНА

Међу живим сеизмографима појављују се и неке врсте риба. Године 1783. пре земљотреса на Сицилији, забележили су очевици, мноштво риба је испливало на површину мора. А у Јапану постоји мала акваријумска риба која, по тврђењу неких јапанских научника, служи искључиво као пливајући сеизмограф. Неколико часова пре земљотреса та рибица постаје узнемирена, кружи по акваријуму и бесомучно лупа перајима.

У последње време научници су открили да се за време земљотреса повећавају електричне струје изазване у унутрашњости Земље при деформацији њених горњих слојева. При пражњењу моћних електричних поља из дубине Земље у атмосферу се устремљују потоци електрона. Тада небо засветли и појављује се заслепљујући блесак. Тако је било и у освит 26. априла 1966. у Ташкенту — неколико тренутака пре потреса.

Зато, сматрају стручњаци, промена концентрације електрона у атмосфери, неколико часова пре, омогућава да се предвиди земљотрес. Због тога се не искључује могућност да животиње и рибе примају промену електричних и магнетних поља и реагују на ту промену. Јер, већ одавно је познато, животиње пажљиво региструју сваку јонизацију ваздуха.

П. М.

МИНИ-КВИЗ

1. Ко је био Сизиф?
2. Шта је силискин?
3. Хигрограф је . . .
4. Одакле чоколада води порекло?
5. Да ли је црвенперка птица?

ОДГОВОРИ:

1. У хеленској митологији син бога Еола. Одавао је тајне богова, па је зато осуђен да ваља једну тешку стену узбрдо, али би се она поново скотрљала чим би је приближио врху. 2. Прерађено крзно морског пса које је веома скупоцено. 3. Метеоролошки инструмент који региструје релативну влажност. 4. Из Мексика, а Шпанци су је пренели у Европу у 16. веку. 5. Није, већ бела слатководна риба с црвеним перајима која живи у мирним водама.

НОВА ИГРА — ФРИЗБИ

Драги Забавниче,
Да ли можеш да ми одговориш како се зове играчка која је сада ушла у моду, а изгледа као неки пластични поклопац?

Слободан Џамтовски,
Улица Братства Јединства 161
Панчево

Драги Забавниче,
Молим те да ми кажеш правила и нешто више о фризбију.

Влада Ловрић
Београд

УХВАТИТЕ ЛЕТЕЋИ ТАЊИР

Прошлог лета, по излетиштима, плажама, парковима и пољанама, могли су се видети дечаци и девојчице, а понекад и тате и маме, како једни другима добацују некакве тањире. Ти лаки пластични дискови (фризби) згодна су играчка, нарочито за оне који савлађују почетну неспретност.

1

Правила игре: раздаљина између играча треба да износи око 10 метара. Играч баца фризби ка свом противнику, али при том мора да се држи правила да једну ногу не сме да помери с места. Поен у вашу корист можете да добијете сопственом заслугом, дакле ако ухватите бачени фризби, али и грешком противника — уколико он баци фризби тако да овај излети из вашег поља. Уколико приликом хватања померите ногу, дочекате фризби с обе руке или вам пак уопште не успе да га ухватите — поен, наравно, одлази вашем противнику. Играчи наизменично бацају. Победник је онај који први успе да сакупи 21 поен.

2

Како се држи: као и код многих других, и у овом спорту основно и најважније је да прво савладате правилно држање фризбија. Да бисте овим овладали погледајте нашу слику: фризби ћете ухватити тако да вам се само палац налази с горње стране диска, а кажипрст до саме ивице са доње стране. Средњи прст поставите у правцу средине диска, а домали и мали савијени су испод ивице фризбија. Иначе, фризби не морате да држите чврсто. Положај тела: ноге су раширене тако да се налазе у истој линији са леђима. Пре него што почнете да бацате окренути сте боком према противнику.

3

Припреме: Замах почиње тако што руку у којој се налази фризби испружите у правцу другог играча, а затим је приближавате телу, савијајући руку. При том се и угао под којим се диск налази лагано нагиње ка вашем телу.

4

Хоризонтално бацање: заузмите почетни положај (сл. 2), а затим испружите руку и снажно замахните фризбијем, пратећи га при том руком. У тренутку када га баците, направите један корак ка противнику. Важно је да чак и у току замаха, фризби мора да вам остане у хоризонталном положају.

5

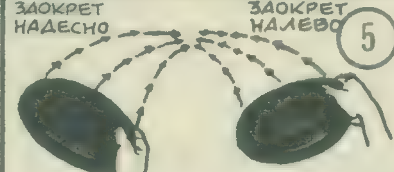

Бацање под углом: Поступак је исти као и код хоризонталног бацања, с тим што сада диску дајете нагиб према томе да ли желите да у лету направи заокрет надесно или налево. Тело постављате у оном правцу у којем желите да баците фризби, држећи га при том на начин који приказује слика. Пробајте и ово: с повећавањем нагиба, повећава се и угао лука по којем фризби лети ка вашем противнику.

6

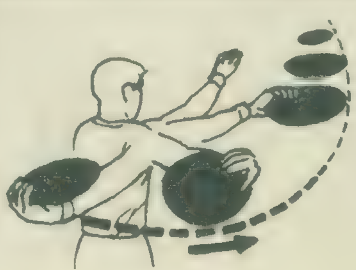

Бацање извртањем зглоба: Фризби држите с дланом окренутим нагоре, палац вам се налази с доње стране, а остали прсти с горње стране диска. Ручни зглоб изврнут је нагоре. Руком која се пре почетка бацања налази иза леђа, замахните у правцу противника, извртањем зглоба бацате диск.

7

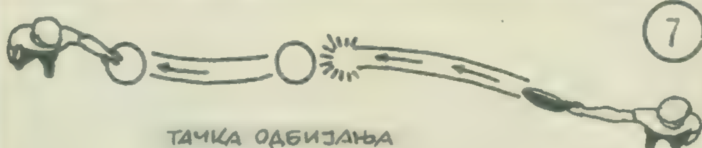

Бацање с одскоком: Положај тела и руку једнак је ономе који захтева бацање фризбија са заокретом налево. Циљ је да на средини путање који вас дели од другог играча руб диска дотакне земљу, затим одскочи и настави лет ка противнику. Фризби мора ивицом да дотакне земљу.

8

На једном прсту: За ову вештину потребна је сарадња оба играча. Онај који баца, шаље фризби у високом луку који се постепено, успоравајући спушта ка противнику тако да ће овај, уколико је довољно спретан, бити у стању да га дочека само једним прстом — кажипрстом.

9

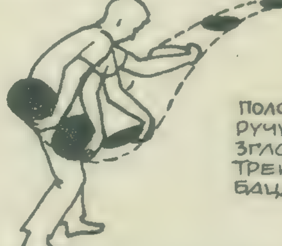

Испод руке: Овај начин бацања фризбија захтева од играча највише напора и умећа. Успешно ћете га извести тек пошто заиста овладате пластичним диском. Замах почињете ако да вам се фризби налази у вертикалном положају, али у тренутку када вам се рука нађе паралелно са телом, фризби доводите у хоризонталан положај из кога ћете га и послати у ваздух, ка противнику.

10

Бацање са два прста: Диск држите тако што вам се са доње стране налазе два прста, палац с горње стране, а ручни зглоб изврнут је надоле. Руком замахнете у правцу циља (вашег противника), с тим што угао под којим то радите износи 30 степени, а ивица диска све време је окренута надоле, све док фризби не баците.

11

Дочекивање фризбија иза леђа: наша слика показује положај који играч мора да заузме да би успео да на овај начин дочека пластични диск. Један играч баца фризби. Противник се спрема да га дочека тако што десну руку испружи иза леђа. У већини случајева фризби се дочекује са дланом окренутим нагоре.

12

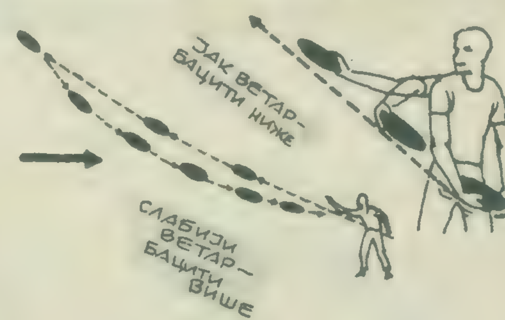

Бумеранг: Да би фризби могао да лети на овај начин, потребно му је и мало ветра. Положај гела и руку исти је као и код хоризонталног бацања. Фризби бацате навише снажним извртањем ручног зглоба. Што је замах јачи, то су и путања и лет фризбија правилнији.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

У КОЛА ! БРЗО !

ТО СУ, ЗНАЧИ, ОНИ !

КАПИЈА ! ЗАТВАРА СЕ АУТОМАТСКИ !

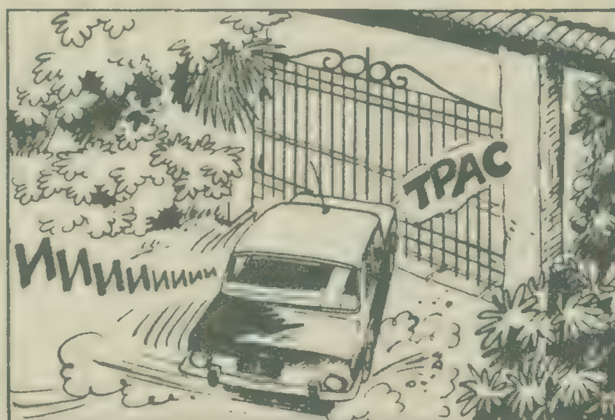

УХВАТИТЕ ИХ ! НЕ СМЕЈУ НАМ ПОБЕЋИ !

Тиф и Тонди

ПРОТИВ КОБРЕ

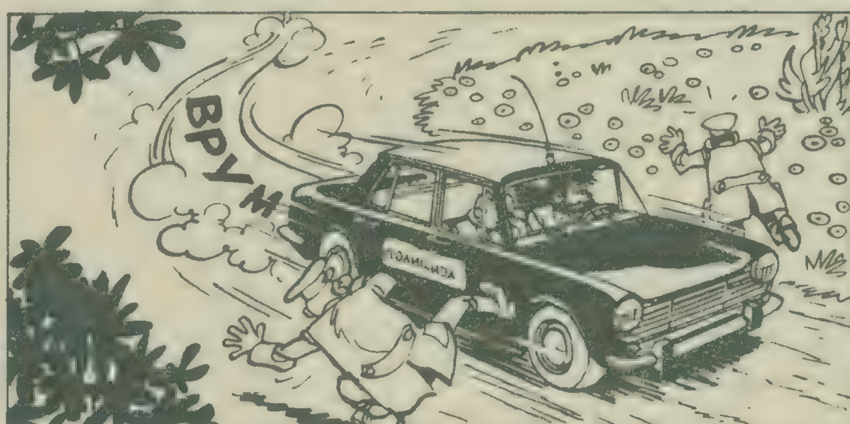

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

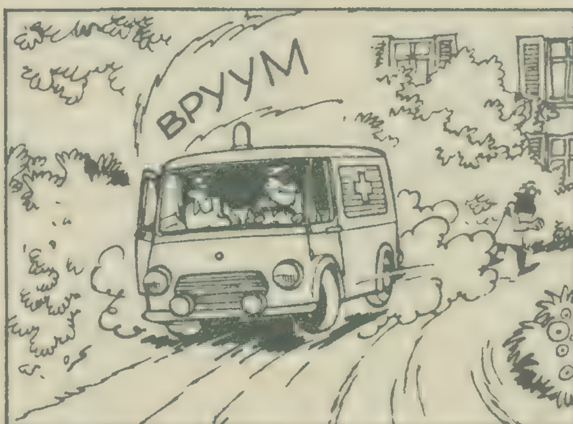

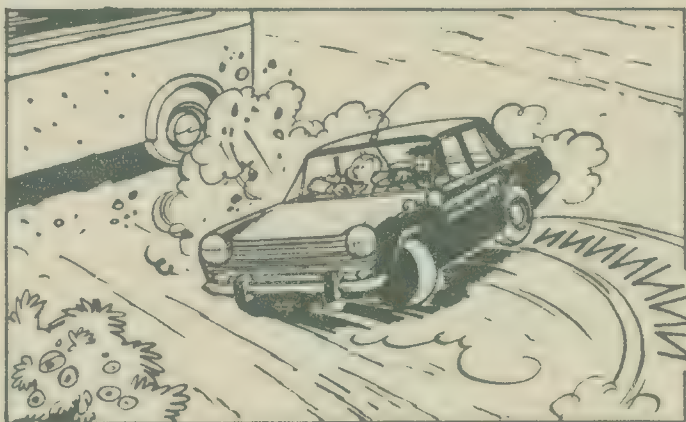

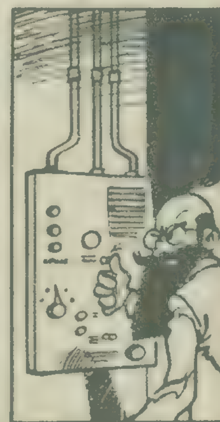

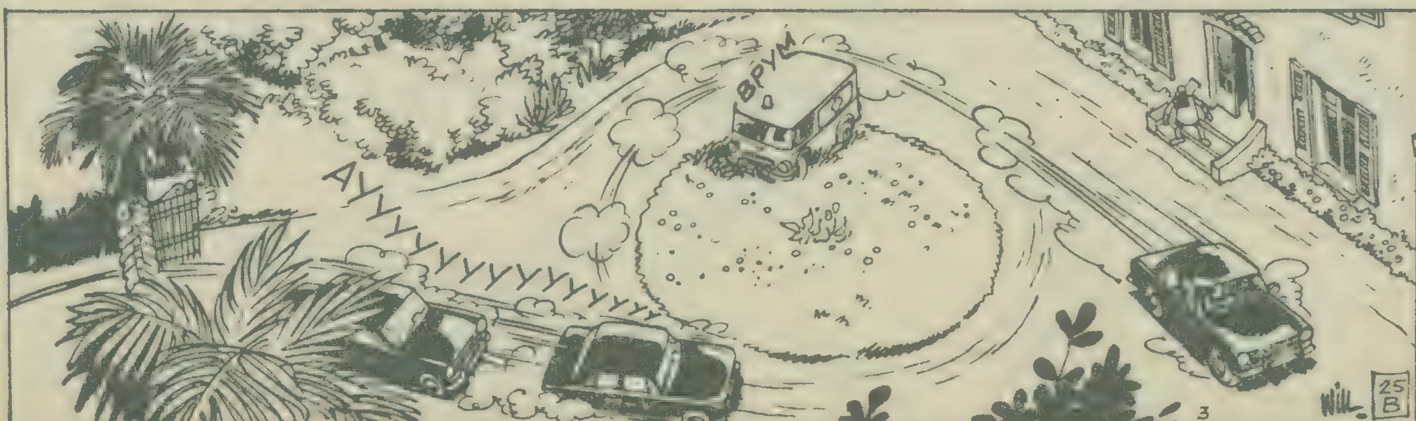

Тиф и Тонди против Кобре

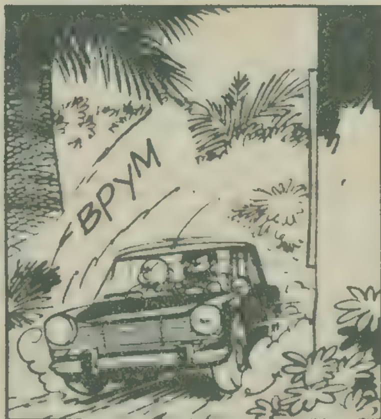

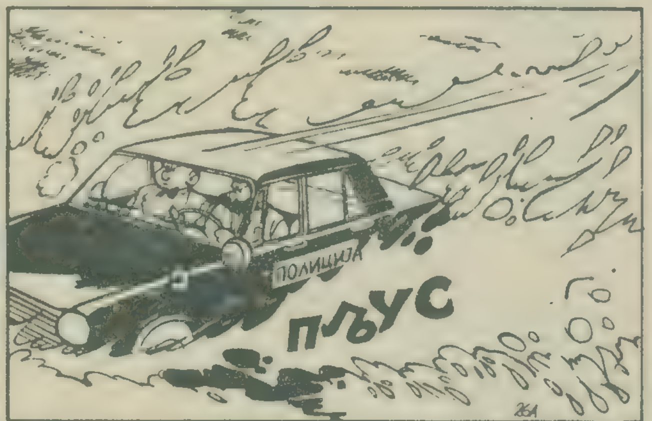

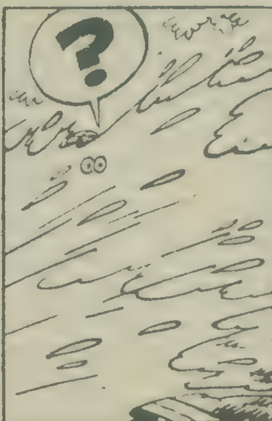

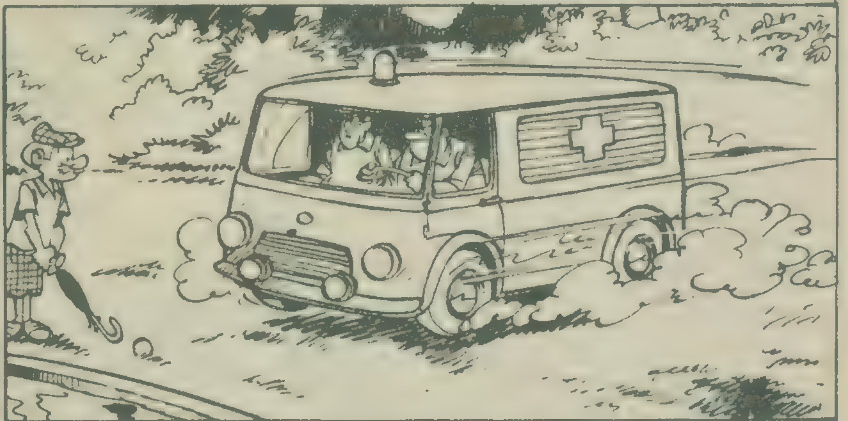

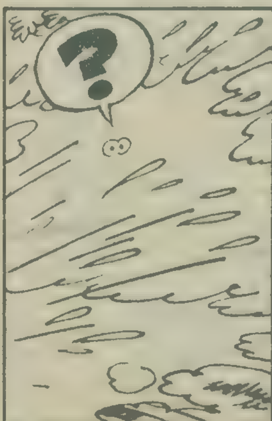

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

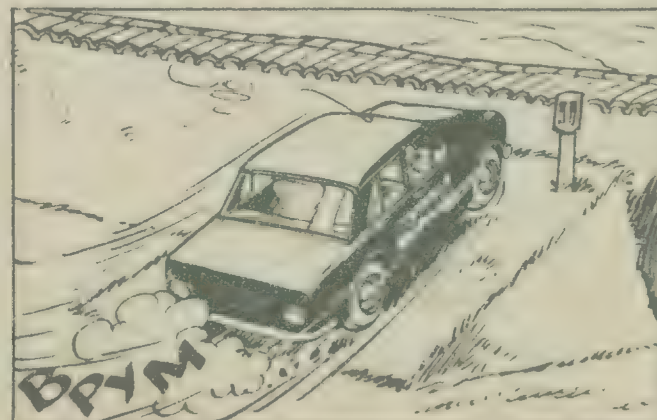

Тиф и Тонди против КОБРЕ

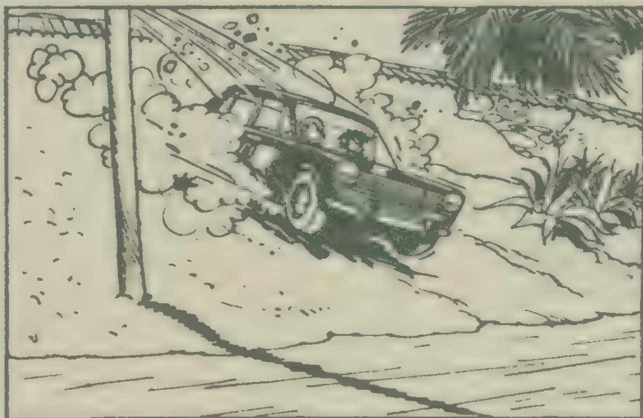

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

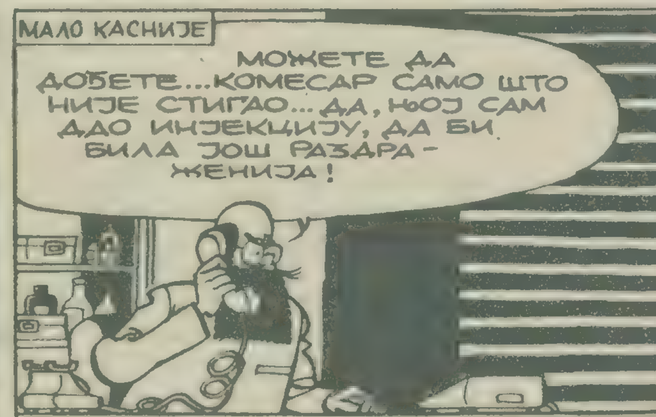

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

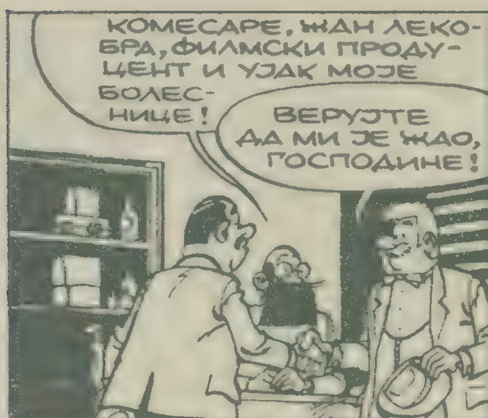

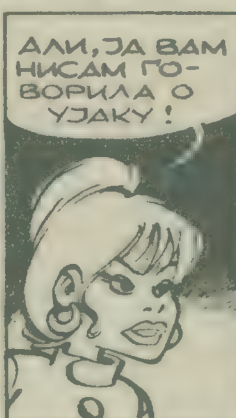

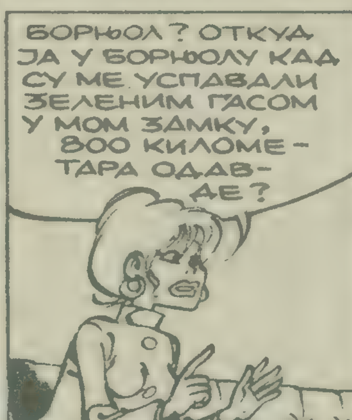

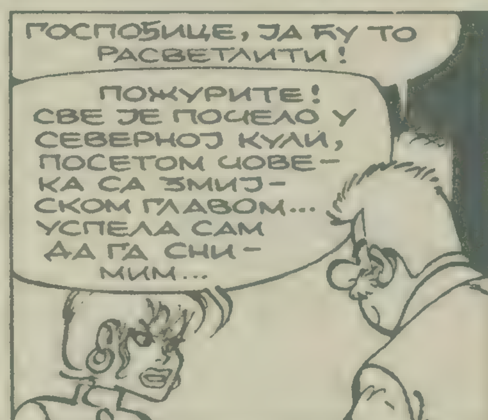

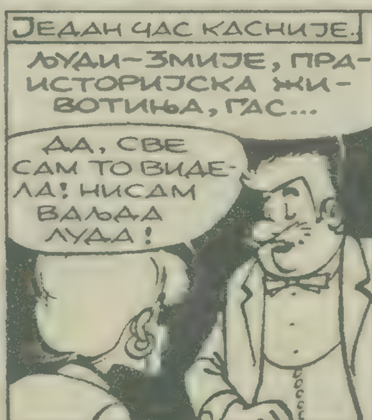

Тиф и Тонди ПРОТИВ КОБРЕ

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

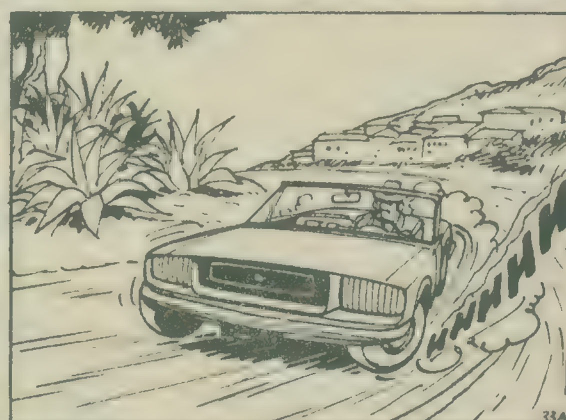

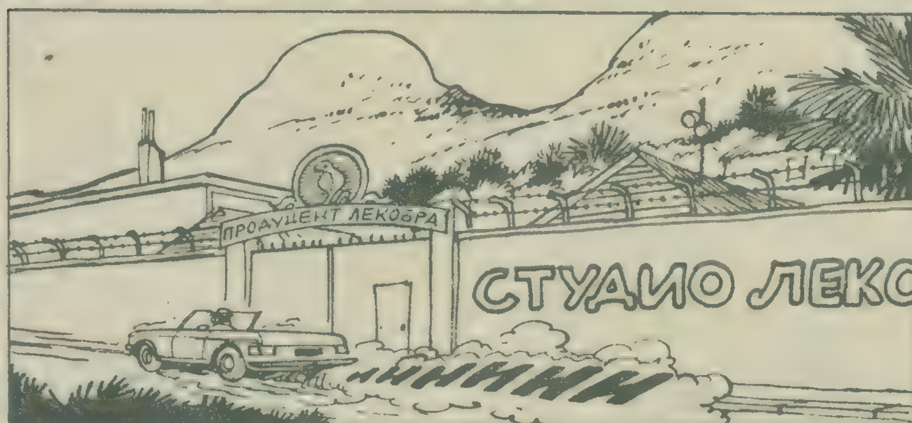

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

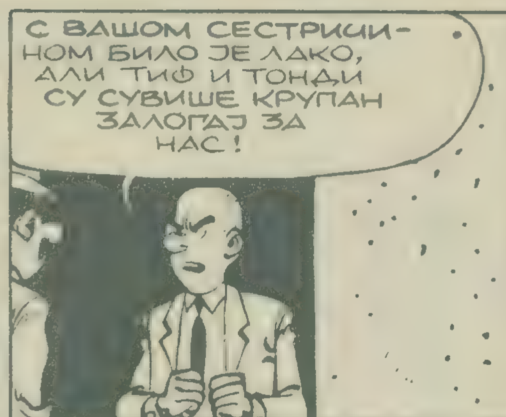

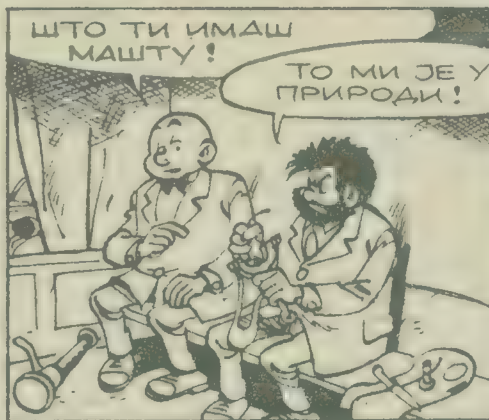

Тиф и Тонди против кобре

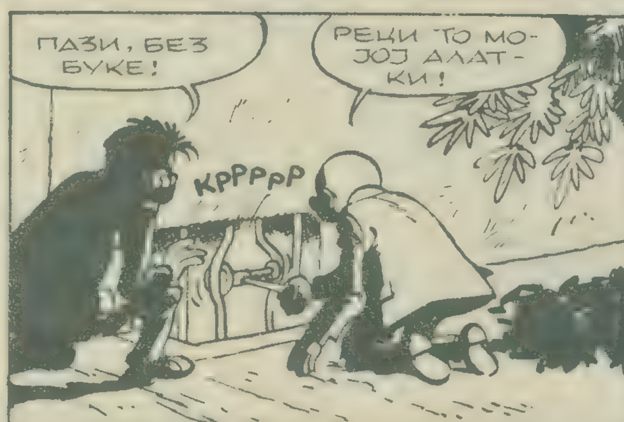

Тиф и Тонди ПРОТИВ КОБРЕ

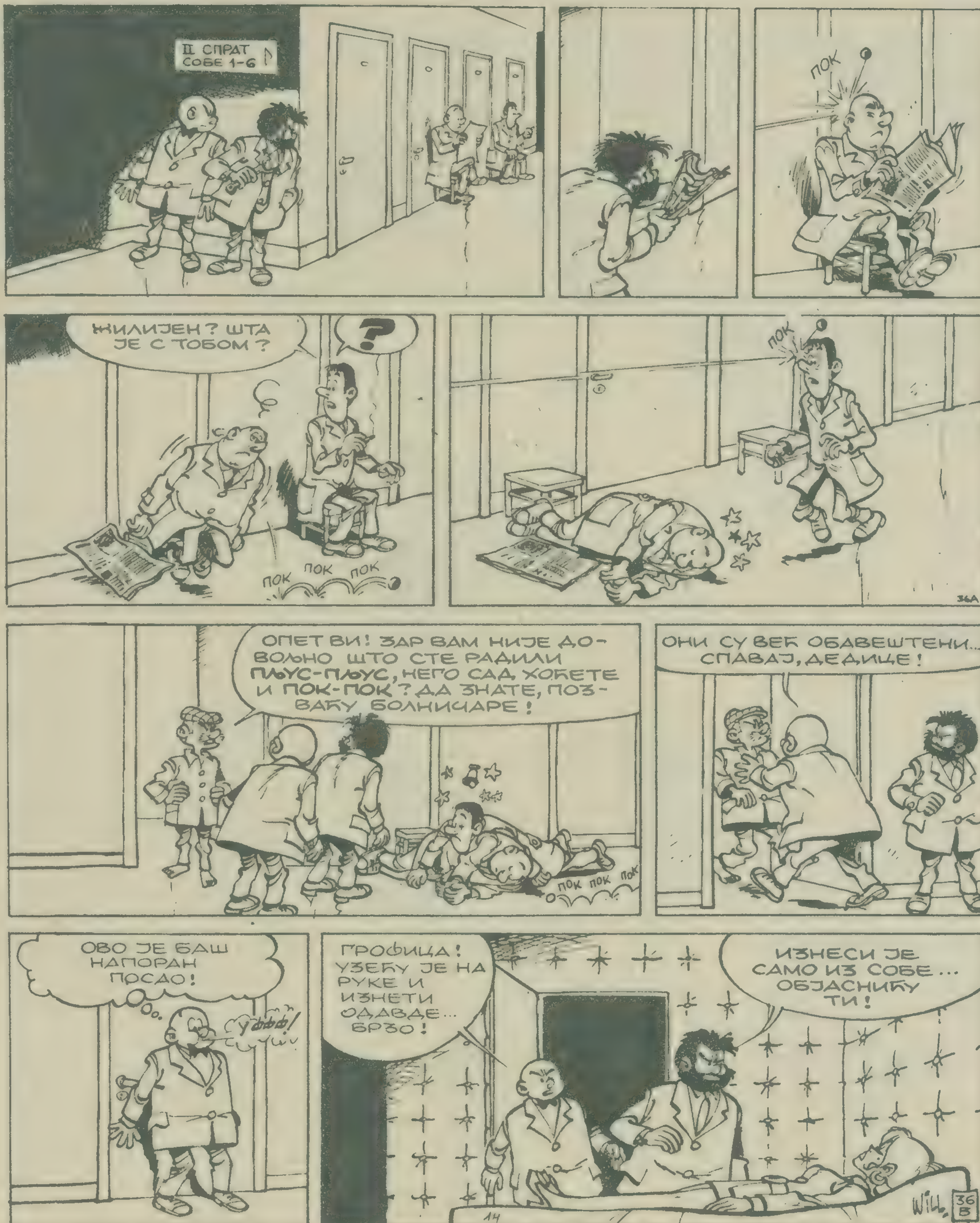

Тиф и Тонди против Кобре

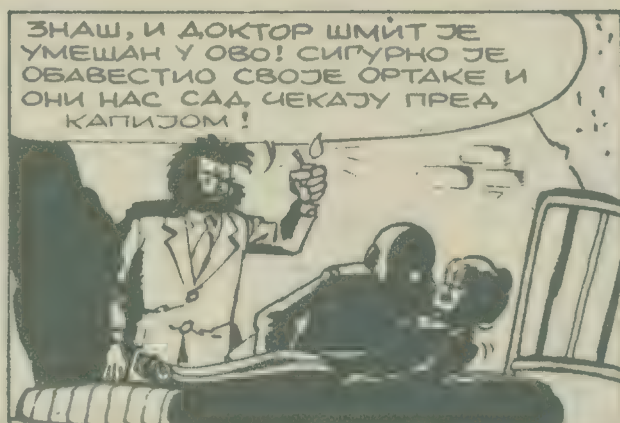

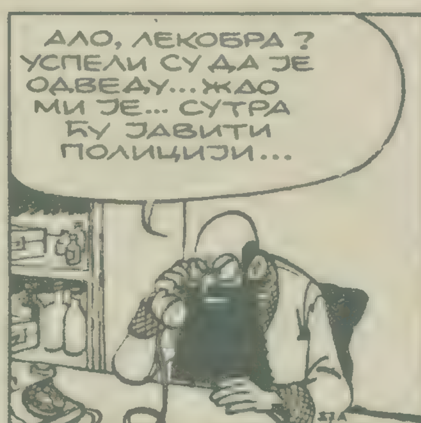

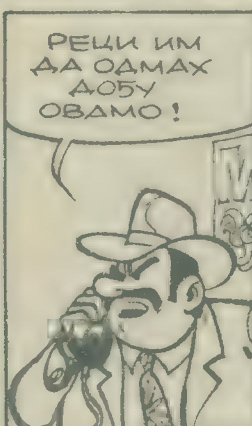

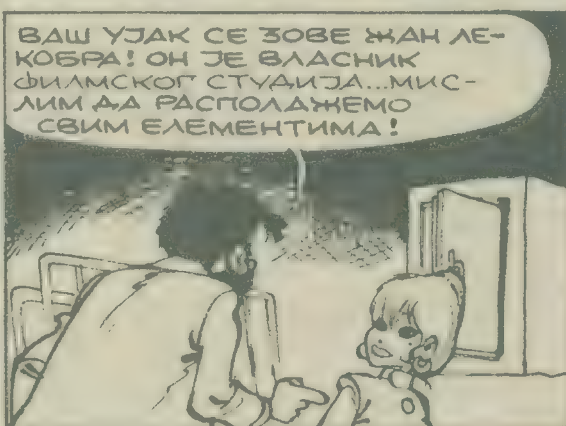

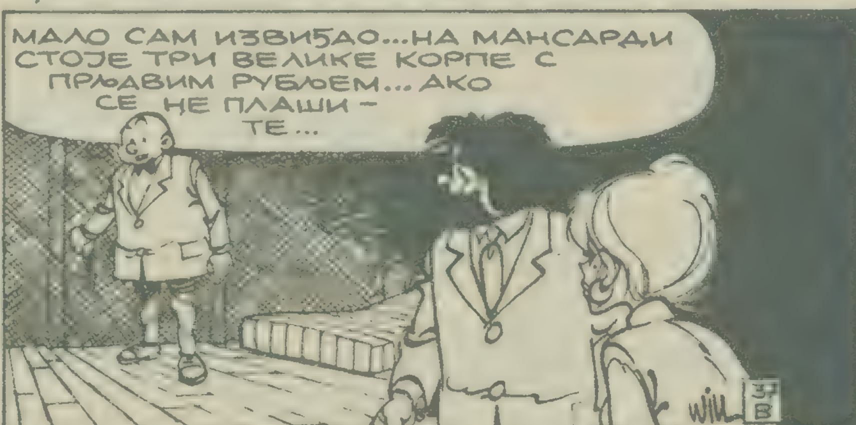

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

У ФИЛМСКОМ СТУДИЈУ

ЈА САМ МИСЛИО ДА МОГУ РАЧУНАТИ НА ВАС! А ВИ...

НИЈЕ ЛАКО КОНТРОЛИСАТИ 400 МЕТАРА ЗИДА... МОГЛИ СУ СЕ ПРОВУЋИ НА БИЛО КОМ МЕСТУ!

ШТО ЈЕ НАЈГОРЕ, САД ЗНАЈУ МОЈЕ ИМЕ...

И СИГУРНО СУ ВЕЋ ПОВЕЗАЛИ ОНА ПРАИСТОРИЈСКА БИЋА СА ВАШИМ ФИЛМСКИМ СТУДИОМ!

ТАЧНО! ОНИ ЋЕ ДОЋИ ОВАМО... ПРИРЕДИЋЕМО ИМ ЛЕП ДОЧЕК!

УЈУТРУ, У КАМИОНЕТ ПЕРИОНИЦЕ ЛЕНОАР УТОВАРЕНЕ СУ ТРИ КОРПЕ ПРЉАВОГ РУБЉА СА КЛИНИКЕ ДОКТОРА ШМИТА...

ПЕРИОНИЦА ЛЕНОАР

МОРА ДА ЈЕ МНОГО ПРЉАВО КАД ЈЕ ОВАКО ТЕШКО!

38А

ПРИЛИКОМ СЛЕДЕЋЕГ ЗАУСТАВЉАЊА, ЛЕНОАРОВЕ СЛУЖБЕНИКЕ ЧЕКАЛО ЈЕ ИЗНЕНАЂЕЊЕ...

РЕСТОРАН ЕСТЕРЕЛ

ПЕРИОНИЦА ЛЕНОАР

ВРРУМ

СТУДИО ЛЕКОБРА?

СКРЕНИТЕ ЛЕВО, ЗАТИМ ИДИТЕ ПРАВО СВЕ ДО ДРУМА ЗА СЕН-ЛЕОН!

СТУДИО ЛЕКОБРА
ФИЛМ
TV

СТУД

ПЕРИОНИЦА ЛЕНОАР

16

НЕМА НИКОГ!

38 B

Тиф и Тонди

ПРОТИВ КОБРЕ

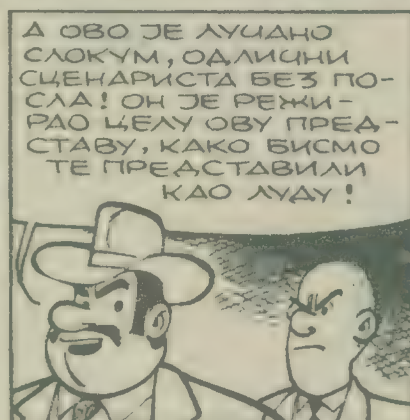

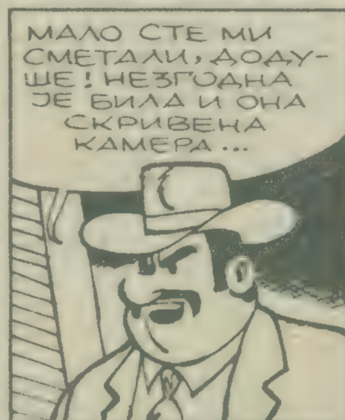

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

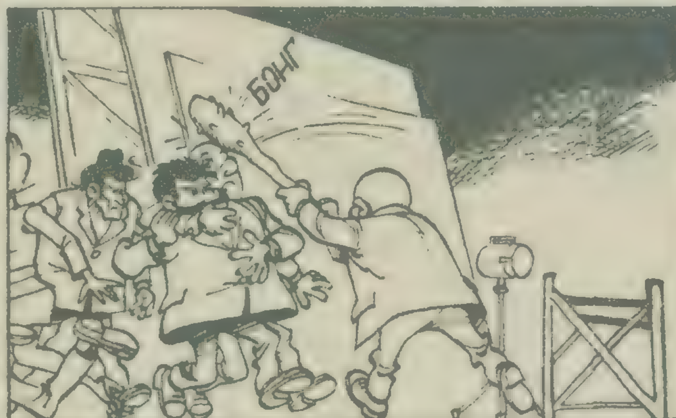

Тиф и Тонди против Кобре

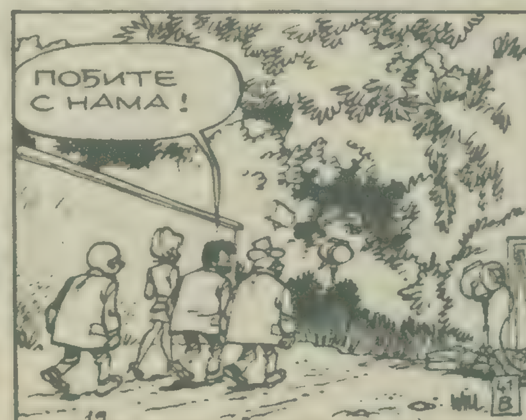

Тиф и Тонди против кобре

Тиф и Тонди
ПРОТИВ КОБРЕ

Тиф и Тонди против Кобре

ДВА МЕСЕЦА КАСНИЈЕ

Ортаци: ВРАТА

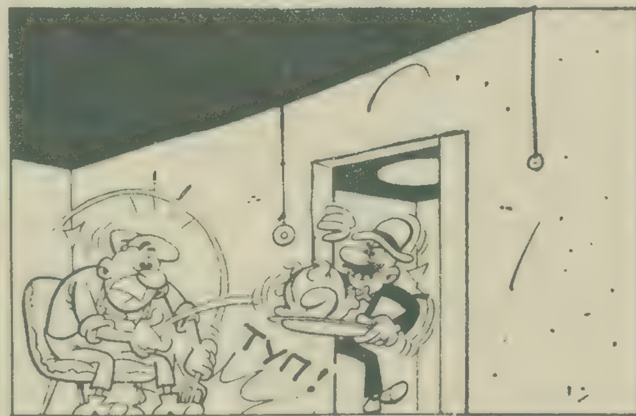

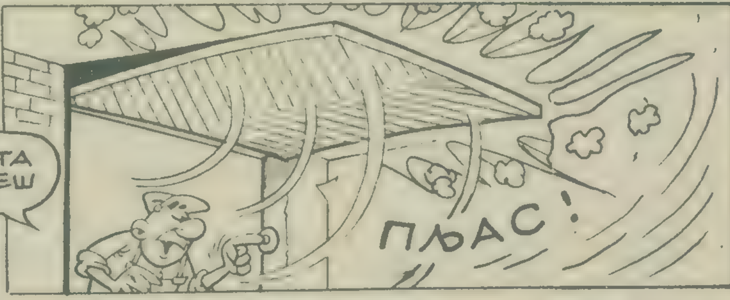

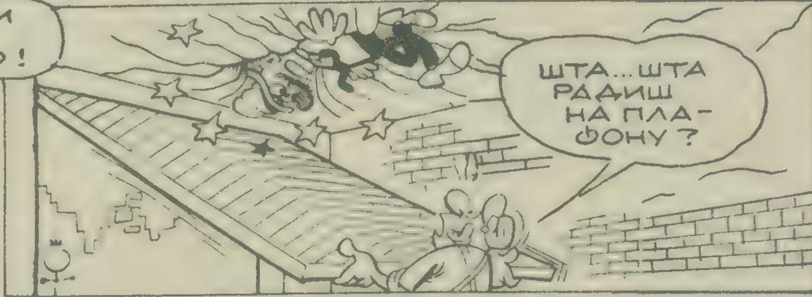

Ортаци: ВРАТА

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **партизан горан**

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

АКО ОСТАЈЕМ КОД КУЋЕ ЛОПТАЋУ СЕ С ТОБОМ!
ОБЕЋ'О САМ ОЛИВИ ДА ЋУ ОТИЋИ ДО ЊЕ!

ВИШЕ ВРЕМЕНА ПРОВОДИШ С ОЛИВОМ НЕГО СА МНОМ!
ПА ТИ ЗНАШ ДА ЈА ЊУ ВОЛИМ!

ВОЛИШ ЈЕ ВИШЕ ОД МЕНЕ... ИНАЧЕ МЕ НЕ БИ ОСТАВИО САМОГ!
ТО НИЈЕ ИСТИНА!

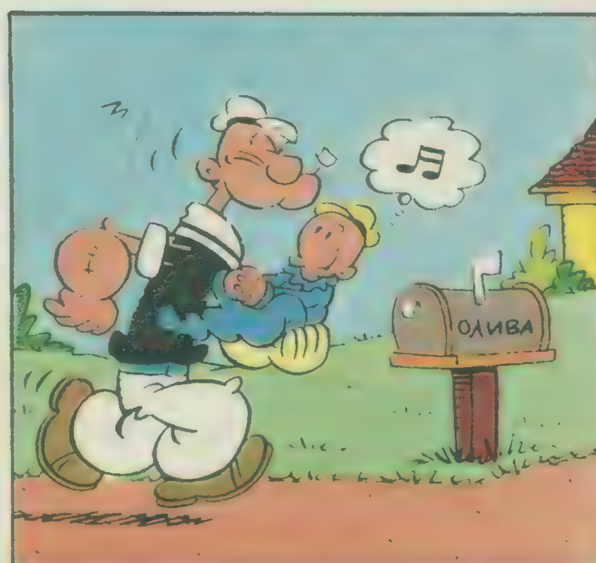
ОЛИВА

ШТА ЋЕ ТО ОВДЕ?
ПА... НИЈЕ ХТЕО ДА ОСТАНЕ САМ!

ЗАШТО СИ ТАКО ДОСАДАН?
Ц... Ц! АЛИ, ОЛИВА... НЕЋЕ ТИ ОН НИШТА СМЕТАТИ!

ВРАГА НЕЋЕ!
?

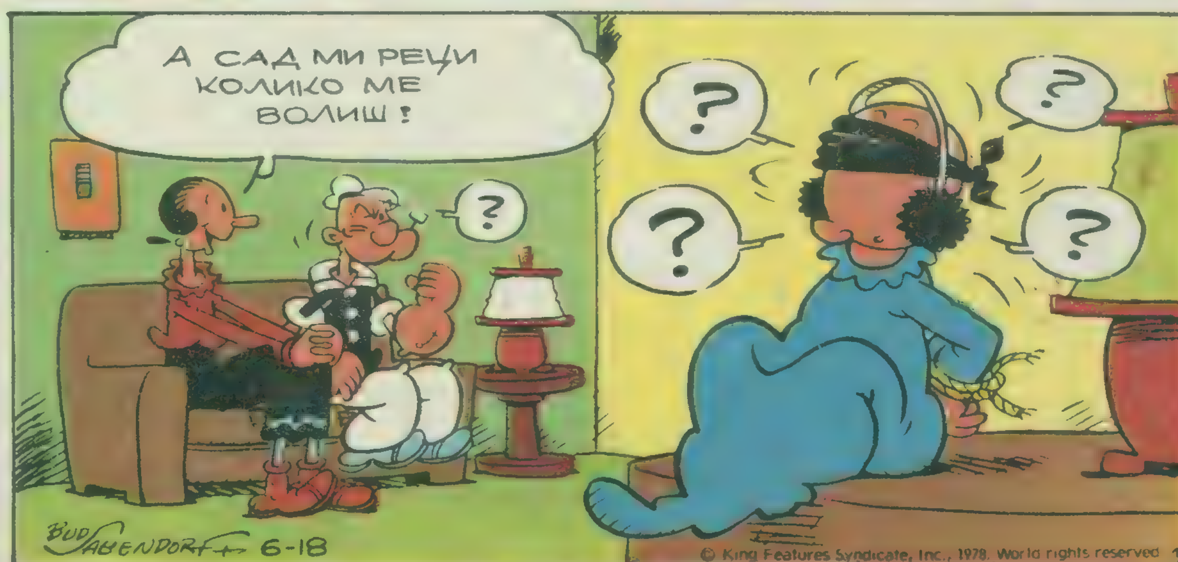
А САД МИ РЕЦИ КОЛИКО МЕ ВОЛИШ!
?
?
?
?
?
Bud Sagendorf 6-18

ПРОБИСВЕТИ И ВАРАЛИЦЕ

КАД СЕ ДУХОВИ СЛИКАЈУ

Промућурни париски фотограф Емил Биге на суђењу је признао да је преварио много људи, али ниједан од њих није то хтео да призна. — Биге није варалица! — тврдиле су жртве.

После подне 22. априла 1875. године три елегантна у црно одевена мушкарца засташе пред кућом број 5 на Булевару Монмартр у Паризу. Најстарији од њих, човек маркантна лица с густим брковима и великим залисцима, извади из џепа монокл, стави га на око и пажљиво се загледа у излог-рекламу.

„Биге, уметник, сликар, фотограф" — писало је на фирми.

— **Ту смо!** — рече човек с моноклом пратиоцима. — **Атеље је у поткровљу. Идемо!**

Зазвонио је на вратима атељеа. Зачуше се ситни кораци и врата отвори млада жена, лепог лица и проницљивих очију.

— **Изволите, господо!** — позва их да уђу, пошто је пажљиво прелетела погледом преко њих. — **Ја сам мадмазел Манесје, секретарица господина Бигеа. Стојим вам на услузи!**

— **Госпођице!** — рече тихо човек с моноклом, скидајући полуцилиндар. — **Имао сам несрећу да изгубим оца. Дошао сам да замолим господина Бигеа, чије су ми спиритистичке способности добро познате и о којем сам доста слушао од својих познаника, да ми изради фотографију астралног тела мог преминулог оца. Пријатељи су ми рекли да је господин Биге исто тако добар фотограф, као што је изврстан медијум!**

— **Ваши пријатељи нису претерали, господине!** — озбиљно рече млада жена. — **Захваљујући својим везама са светом духова, мој шеф фиксира на врло осетљивим плочама садашњи изглед покојника. А како он више воли да чини услуге људима него што воли новац, шест фотографија садашњег изгледа вашег оца величине дописнице стајаће вас само двадесет франака.**

— **Новац није важан, госпођице!** — одмахну руком ојађени син мада је двадесет франака у оно време била лепа пара. — **Само да господину Бигеу успе фотографија!**

— **Уверићете се!** — госпођица Манесје је била чврсто уверена у оно што говори. — **Ваш покојни отац је сигурно лично на вас?**

— **Врло много!** — уздахну муштерија. — **Истина, био је тридесет година старији од мене и био је готово сасвим ћелав, али у свему осталом био ми је врло сличан.**

— **Идем да позовем господина Бигеа** — рече секретарица, па погледа другу двојицу посетилаца који дотад нису ни речи проговорили. — **А господа? Шта желе господа?**

— **То су моји нећаци!** — рече тужни син. — **Читао сам у „Спиритистичкој ревији" да је дозивање духова много успешније кад више људи усмери свој флуид ка истом циљу!**

КО ЈЕ ОЈАЂЕНИ СИН?

У том тренутку уђе висок човек тридесет петих година, тамне косе, уметничке брадице, светлих очију, све у свему, леп и симпатичан мушкарац.

— **Добар дан, господо!** — лако се поклонио. — **Ја сам Емил Биге!**

Пажљиво је саслушао жељу муштерије, па рече уз елегантан покрет руке:

— **Изволите за мном у атеље, господо! Почните одмах да се концентришете! У духу што интензивније дозивајте оног који, као астрално биће, треба да се појави!**

У атељеу Биге посади муштерију у једну фотељу пред фотографски апарат. Затим подиже очи према небу и скрсти руке. Лице му се затеже, усне једва приметно задрхташе, дах му постаде некако шкрипав.

Три-четири минута дозивао је Биге духа, а онда приђе фото-апарату, саже се, пребаци преко главе црно платно, па на петнаест секунди скиде поклопац с објектива.

— **Готово!** — објави Биге обичним гласом. — **Сад нам остаје само да сачекамо неколико минута!**

Пет минута касније један Бигеов помоћник се појави с фотографијом. Ушвељени син је пажљиво погледа. Угледао је себе, а иза себе ваздушасту силуету духа увијеног у чаршав. Глава духа била је прилично замагљена, али је то била глава неког ћелавог старца.

— **Господине Биге!** — рече муштерија оштро. — **Опростите што се досад нисмо представили. Ја сам полицијски комесар Клеман. Овај господин је мој секретар Ломбар, а овај други је виши инспектор Белен де Бали! Радимо по наређењу истражног судије Антоана. Ову малу комедију одиграли смо да бисмо недвосмислено доказали да се бавите преварама!**

Комесар се затим окрете својим сарадницима:

— **Извршите претрес!**

Биге се, изненађен и сломљен, беспомоћно спусти у фотељу.

ИЗМИШЉЕНА ИМЕНА

Лобар и Де Бали су у лабораторији до атељеа нашли дрвену лутку увијену у плавичасту газу, по моди духова и дopола застрту црним платном. На лицу је лутка имала фотографију неког ћелавог старца каширану на картон. Та лутка је малочас одиграла улогу муштеријиног покојног оца у астралном облику. Поред лутке је стајао фотографски апарат.

У једном орману полицајци су нашли четрдесет и шест фотографија глава љу

Фотографија која је оптужби послужила као доказ: Бигеова жртва и дух њене преминуле сестре.

ПУШЕЊЕ И КИЛОГРАМИ

Последњих година кампања против пушача и пушења узима све више маха. И док у многим земљама постоје чак и законске одредбе против тог „дима смрти", па се, на пример, забрањује пушење на јавним местима, други прибегавају публиковању резултата испитивања штетности дувана.

То су недавно учинили и научници из Савезне Републике Немачке. Резултати нису нимало охрабрујући, не само за оне који у дуванском диму налазе задовољство, већ и за њихову околину. Једна цигарета, тврде а и доказују на основу резултата истраживања, скраћује живот за 15 минута. Поред тога, сваке године у СР Немачкој од болести, изазване дуваном или, пак, погоршане њим, умире, ни мање ни више — 140 хиљада људи. И то није све: до сада је у дувану откривено близу 600 штетних материја, а у једном кубном сантиметру дуванског дима налази се 200-500 милиона честица чађи. Човек који дневно попуши „нормалу" од 20 цигарета за 20 година наталожи у себи близу шест килограма чађи. За то време за неколико килограма „отежају" и људи који живе или раде са пушачем!

ди различитог доба и пола налепљених на картоне. Већина фотографија била је исечена из илустрованих новина. Нашли су још једну лутку, много мању од прве, која је играла улогу деце.

— Биге! — комесар Клеман седе преко пута варалице и спокојно запали цигару. — **Саслушајте ме, па ми реците да ли сам у нечем погрешио. Ваша шармантна секретарица дочекује муштерије и у разговору с њима вешто их наводи да опишу драгог покојника. Ваш помоћник прислушкује и онда брзо проналази одговарајућу главу од картона и одговарајућу лутку. Он на брзину сними лутку-духа док ви снимате муштерију. Затим монтирате фотографију жртве на силуету духа. Је ли тако?**

— **Баш тако, господине комесаре!** — призна Биге. — **Мада, знате, није то тако једноставан посао како вам се, можда, чини! За то треба талента и знања!**

— **Откад се бавите сликањем духова?** — запита комесар. — **И како вам је та фантастична идеја пала на памет, мајсторе?**

— **Кад човеку крче црева, комесаре, свашта му пад не на памет!** — Биге се прибрао од изненадног ударца и више није изгледао превише забринут. — **Крајем 1873. случајно ми је руку допао један број „Спиритистичке ревије“. Читајући је, био сам запањен колико има празноверних, да не кажем будаластих људи. Лепо сам се забављао. Прочитао сам још неколико бројева „Ревије“. У то време посао ми је ишао врло слабо. „Ревија“ ми је дала инспирацију. Постао сам члан спиритистичког удружења. Успео сам да у „Спиритистичку ревију“ протурим један напис о томе како у Америци неки медијуми успевају да сниме духове.** Затим сам „снимио“ једног духа и однео га у „Ревију“. Објавили су снимак и написали о мени неколико речи. Отад је „Ревија“ сваког месеца објављивала по једну-две моје фотографије. Онда су у редакцију почела да стижу писма мојих клијената који захваљују на фотографијама драгих покојника. Наравно, имена муштерија сам измишљао, а писма-захвалнице сам ја писао. Посао је кренуо као по лоју. На жалост, све је то трајало само годину и по.

Ово је ренлама ноју је »фотограф духова« објављивао у »Спиритистичкој ревији«. На њој је Биге с једним својим духом.

НАЈЗАБАВНИЈЕ СУЂЕЊЕ СТОЛЕЋА

Емил Биге је поћутао неколико тренутака, па запита:

— Комесаре, реците ми, молим вас, како сте сазнали за мене? Ко ме је удесио?

— **Драги мој мајсторе, сами сте забрљали!** — одобровољи се Клеман. — **Сећате ли се оног пиљара из Монтреја који вам је платио двадесет франака за астралну фотографију синчића? Послали сте му фотографију неког духа од педесет година. Кад је протествовао, послали сте му другу фотографију, али ни та није одговарала покојном детету. Тек с трећом је био задовољан. Чак превише, јер је ту фотографију показивао свим познаницима редом. Неки од њих су били разумни људи. Смејали су се његовој лаковерности, поколебали га и он се на крају обратио полицији.**

Суђење Емилу Бигеу, „фотографу духова“, 16. и 17. јуна 1875. године било је, како су новине писале, „најзабавније суђење столећа“. Кроз дупке пуну судницу продефиловало је неколико десетина сведока, Бигеових муштерија. Мада су „фотограф духова“ и његова секретарица нашироко причали о својим преварама, мада су на столу стајале лутке, кaширана лица из илустрованих листова, плава газа и мртвачки покров, ниједна жртва није признала да је преварена, ни да је Биге варалица. Сви су тврдили да је заиста снимио духове њихових драгих.

— **Биге не говори истину на суду!** — понављали су сведоци. — **Ни госпођица Манесје не говори истину! Мора да их је полиција присилила да признају оно што нису скривили!**

Суд је варалицу Бигеа осудио на годину дана затвора и 500 франака глобе. Док су жандарми из суднице изводили „фотографа духова“, празноверне жртве су му приредиле овације!

А. Р.

РОДИТЕЉИ! УЧЕНИЦИ!

Атласи знања

Јединствена врста ђачке енциклопедије која обухвата 10 илустрованих књига из свих области науке.

Библиотека „АТЛАСИ ЗНАЊА“ прилагођена је наставним плановима и програмима основних и средњих школа.

Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се лако памти.

Свих десет књига Библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ штампано је ћирилицом на квалитетној хартији. Свака књига има око 100 страна од којих 50 пуних страна са илустрацијама у боји, формат 21 x 14 см.

„АТЛАСИ ЗНАЊА“ доживљавају велики успех широм Европе.

Књиге се могу купити само у комплету.

ЦЕНА КОМЛЕТА од 10 књига износи 600.— динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у **ИРО „Вук Караџић“**, Краљевића Марка 9, тел. 620-371., а можете их купити и у нашим представништвима у **Новом Саду** — Лазе Костића 22, тел. 29-339; **Сарајеву** — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; **Светозареву** — Славке Ђурђевић б.б. зграда Б-3, тел. 23-313; и у **Загребу** — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „Вук Караџић“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем комплет од 10 књига библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“
ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, (плаћање поштару приликом пријема књига)
НА ОТПЛАТУ — у 6 месечних рата по 100.— динара, почев од ———— 1978. г.
Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књига, рачуна и уплатница.
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.
(Непотребно прецртати)

Презиме, очево име и име

Место, дан, месец и година рођења

Занимање

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за купце на отплату — Купац

Број л. карте — издате од СУП-а

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

ПОКОЉ У ПОДГОРИЦИ

Није било ни људи ни начина да се спречи крвопролиће недужних и ненаоружаних Црногораца

Становници турске Подгорице у чуду су се сашаптавали. Брујао је необичан, за многе и примамљив, глас: силник Јусуф-ага Крњић уценио је главу гласовитог војводе Марка Миљанова на читавих хиљаду дуката. Марко Миљанов и Јусуф-ага доскора су били добри пријатељи. Војвода кучки је, поштујући агу, 1862. године ишао чак код Дервиш-паше да би га молио и умолио да младог и храброг Турчина постави за забита (официра) кучког. Трајало је тако пријатељство Црногорца и Турчина пуних десет година.

Међутим, избио је сукоб око утицаја на Куче које је међународна комисија доделила Турској. Марко Миљанов је имао велики утицај на расположење Куча према црногорској држави. Јусуф-ага је, такође, желео примат међу кучким племенима. И тако, дође до сукоба између двојице пријатеља. Сматрајући то ваљда најпогоднијим и, за себе, најбезбеднијим начином, Јусуф-ага се одлучује на уцену, што му и није био први пут: крајем децембра 1870, по његовом налогу, убијен је истакнути турски првак и командант тих крајева.

Погодило је војводу Марка издајство дојучерашњег пријатеља, а ваљало је и главу сачувати. Није мала ствар 1.000 дуката, сиротиње и нељуди вазда доста. И у самотињи манастира Дуге, где је често боравио не желећи да живи у турским границама, паде одлука — Марко крену у Подгорицу да се сам обрачуна са Јусуф-агом.

Одјекну топот војводиног коња калдрмом Подгорице. Људи су у страху, и зависти, бојажљиво извиривали иза капиџика. Јунак на запенушалом коњу заустави се испод конака силног Јусуф-аге. И замуклом Подгорицом проломи се силовит глас:

— Изиђи, невјеро од невјере, да се у очи погледамо. Ласно је нудит' дукате за главу, него дођи и сам је узми!

Мук. Ни басамаци да зашкрипе. Још једном загрме војвода, али и овог пута врати се одјек без одговора. Сав устрептао, Марко Миљанов ободе ата и излете из турске вароши.

ЗАВЕРА

Волели су Кучи свог војводу, а бојали се зла — нечија ће издајничка рука из потаје посегнути за примамљивом наградом. Ваљало је спречити такву могућност и група војводиних пријатеља, без његовог знања, скова заверу: убити безобзирног Јусуф-агу. А како се турски силник ретко кретао ван Подгорице, а и онда уз јаку пратњу својих аскера, одлучено је да га убију на његовом огњишту, у Подгорици. Задатак је поверен Перу Поповићу, Марковом рођаку, који је и лично познавао Јусуф-агу јер је једно време и служио код њега.

Тих дана, октобра 1874, често се виђао Перо по сокацима Подгорице. Нико није обраћао пажњу на њега, доста се Црногораца послом свакодневно слегало у варош. А Перо, млад и окретан, најчешће је избивао у близини агиних конака. Вребао је згодну прилику и она се указа у понедељак 19. октобра. Залупа Перо на двери Јусуф-аге Крњића. Изненадио се Турчин, али га је без речи примио у кућу.

Мудро је ћутао Перо Иванов док га је ага запиткивао о војводи Марку, ниједном директно да одговори. После кафе и дувана растадоше се. Ага крену у варош, а Перо, скривајући се, за њим.

Таман је Турчин минуо кафану гласовите Виде Нешове Марковић кад се разлеже пуцањ, па још један. Ухвати се ага за прса и жива га земља не дочека. Перо се дао у бег према Рибници. Међутим, и агина пратња се брзо повратила од изненађења. Појурила је за њим и меци стигоше бегунца на десној обали Рибнице. Озлојеђеним аскерима ни то није било доста — несрећног Пера разнеше ножевима.

У Подгорици је настао пакао.

ХАЈКА

Како су сви Црногорци који су долазили у Подгорицу морали на улазу да остављају оружј, сад су сви били више него немоћни пред увек наоружаним Турцима. Разјарени, ови су се окомили на оближњу крчму Виде Марковић мада је Вида, видећи шта се догодило, брзо замандалила врата. Узалуд. Врата нису издржала пред налетом групе од двадесетак Турака. Плануше пушке и тројица Црногораца нађоше се под столовима у самртничком ропцу. Уз дивљи урлик, нападачи направише пустош у крчми. И убијене опљачкаше. Ипак, захваљујући Види, неколицина Црногораца је успела на време да побегне.

У вароши је настала незапамћена мржња. Није било ни људи ни начина да се спречи покољ недужних Црногораца. Ни званични представници турске власти, задужени за ред и мир у граду, нису могли да се контролишу. Тако је мирлај, заповедник аскера, уместо да употреби силу и спречи покољ, равнодушно посматрао хајку по сокацима Подгорице. У једном тренутку пред њим се створио гологлав момчић у црногорском оделу и очајнички га зграбио за скут. За њим дојури буљук Турака. Молећив младићев поглед не допре до мирлаја. Овај га презриво одгурну ногом и несрећни младић брзо се нађе под ножевима прогонитеља.

Истина, срески начелник је покушао да спасе неколико бегунаца, али је разјарена маса била јача. Црногорци су одведени и поубијани.

Узалуд је Златана, мајка Вучета Јокова, својим нејаким телом бранила сина. Ни преклињања, јер је међу нападачима било и њених познаника, нису помогла. Вучета је избоден, а несрећна мајка једва је преживела задобијене ране.

Учитељ манастира Ћелије Пиперске био је боље среће. Нашавши се у центру хајке и видевши да ни он неће бити поштеђен, брзо се снашао. Пошто је био у грађанском оделу, а на глави имао само црногорску капу, бацио је у страну: „па кад сам скинуо капу, већ ме нијесу познавали, јер сам се трљао по глави да рекну е сам низам", остало је записано на каснијем сведочењу. Мислећи да је један од њихових, Турци га заобиђоше.

КАЗНА

Пошто су побили Црногорце који су затекли у вароши, турска хајка пренела се, преко Везирова моста, у долину реке Зете. Знали су да у плодној долини увек има поданика Црне Горе.

Пуцњи нису много изненадили Црногорце поред Зете. Мислили су, као што је обичај, да су то сватови који шенлуче и наставили са послом. На Везировом мосту Турци су сустигли Црногорце који су бежали из Подгорице и посекли их наочиглед страже. Видећи шта се дешава, они у пољу дадоше се у бег. Али, коњи прогонитеља брзо су их сустизали и главе су поново падале. Неки су потражили спас у пластовима сена, други у оближњим грмовима. И тако до пред ноћ: хајка је, према записима књаза Николе, однела двадесет жртава у Подгорици и осам у Зети.

Сеча Црногораца у Подгорици и Зети изазвала је у Црној Гори велику узнемиреност и револт. Поданици црногорске књажевине листом су напустили свакодневне послове и, наоружани оружјем и жељом за осветом, сакупили се на граници. Много је труда стајало књаза Николу да смири узнемирене Црногорце. Довитљиви књаз рачунао је са нечим далековидијим: хтео је да, после незапамћеног покоља, натера велике силе да размисле о положају и улози мале одасвуд стешњене Црне Горе. И успео је. Црна Гора, уз помоћ великих сила, присилила је турску царевину да осуди двојицу својих поданика на смрт вешањем (остали су побегли или су осуђени на дужу робију).

Запрепашћење Турака у Подгорици, и не само у њој, било је огромно па се јавно говорило: „Дођоше кијаметски дани да се браћа Турци за Влахе вјешају. Наш се цар у Стамболу покаурио."

П. Милатовић

ЈЕЗЕРО КОМО

ЗАТОЧЕНИК ПЛАНИНА

Мир, блага клима и шум таласа језера Комо одувек су привлачили људе. И у тој његовој привлачности уживали су, кажу, римски историчари Плиније Старији и Плиније Млађи а много после њих чувени физичар Алесандро Волта, књижевници Стендал, Фогацаро и други мање или више познати светској јавности. Заточеник планина, како Комо неки називају, није одолео чак ни библијски Ное. Легенда каже да је баш на њему, а не на Арарату, зауставио своју барку и ту се искрцао.

Lago di Como, како Италијани зову трокрако језеро стешњено између брегова моренског порекла, налази се на крајњем северу покрајине Ломбардије тик уз границу са Швајцарском. Са својих 145 квадратних километара површине треће је по величини језеро у Италији, али га по лепоти многи стављају на прво место. Отуда су ваљда и његове обале начичкане селима и градовима који се, утонули у зеленило, надовезују један на други.

Мада се налази у области у којој влада континентална клима, језеро Комо, захваљујући материнској заштити моћних Алпа у чијем се подножју налази, има веома благу, готово медитеранску климу. Просечна температура ваздуха у зимском периоду овде готово никада не пада испод нуле. Снег је, мада се током целе године бели на околним височинама, права реткост. Управо због тога на његовим обалама и успевају егзотичне биљке суптропских области, као што су палме, датуле, магнолије, камелије, акације, азалеје, лимунови, поморанџе, маслине и смокве.

Индустрија у градовима Комо, Леко, Белађо и Колико није дуг модерним временима. Још у средњем веку овде је било развијено занатство, нарочито производња свиле. По неким подацима, у шеснаестом веку 15.000 Комашина, како називају становнике језерске области, живело је од зарада остварених у радионицама свиле. Прву предионицу основао је 1510. године Пијетро Болдани у граду Комо.

Језеро Комо није богато само вегетацијом већ и водама: у њега се улива 37 планинских река и речица од којих је највећа и свакако најзначајнија река Ада. Међутим, упркос великом приливу планинских, кристално чистих вода, језеро сваког дана све више губи од своје лепоте јер постаје све загађеније. И мада надлежни комитети чине све како би га отргли и сачували, Комо ипак плаћа свој данак индустрији која сваког дана све више расте на његовим обалама.

Смештен на најјужнијој тачки западног крака језера које баш у том делу досеже дубину од преко 400 метара, град Комо представља истовремено културни, туристички и индустријски центар истоимене области. Био је насељен још у праисторијско доба. У њему су живели и Етрурци, о чему сведочи око два метра дугачка камена плоча исписана још неодгонетнутим знацима и симболима. Комо је насељавало и галско племе Ороби о чијим се обичајима и начину живота не зна ништа више него о Етрурцима.

Године 59. пре нове ере Јулије Цезар је не само град, који је добио име Novum Comum, већ и целу језерску област, населио сељацима грчког порекла. Према неким подацима, било их је око пет хиљада!

У средњем веку некадашња римска колонија припала је лангобардијском војводству Милано. Желећи да поново стекну слободу и независност, Комашини су почетком дванаестог века устали против Милана. Њихова буна је у крви угушена а град уништен. Бољи дани за Комо настали су кад га је под своју заштиту узео Фридрих Барбароса: то је значило обнову града и стицање извесне аутономије. Међутим, после његове смрти поново губи самосталност и долази у посед миланских господара Висконтија и Сфорца да би следећих неколико векова делио судбину Милана.

Доминација Милана одржала се и до данашњих дана, додуше у једном другом виду: сада се у предграђу града Комо и на падинама брда што га надвисују налазе прекрасне виле богатих Миланеза.

Комо, град са великом индустријском традицијом, постао је један од најзначајнијих туристичких центара северне Италије још у 19. веку. „Открили" су га богати Миланези.

Мада је град занимљив по свом положају, архитектури и историји, градски оци су сматрали да то није довољно: зато су одлучили да се направе вештачки гејзири који, за разлику од природних, не извиру из земље већ из воде. У брдима изнад њих је успињача која води до видиковца са којег се види добар део језера.

Комо, монденско састајалиште северне Италије, не би то био да се у њему не налазе и луксузне виле или хотели подешени за симпозијуме, стручна и пословна саветовања, па и за бројне приредбе и фестивале.

Таласи које подиже ветар што свакодневно дува не чине баш много примамљивим купање у језеру: многи се радије опредељују за брчкање у базену.

Катедрала Санта Марија Мађоре грађена је читава два века: отуда на њеној фасади одлике и готског и ренесансног стила. Завршена је изградњом 45 метара високе куполе, крајем 17. века.

Године 1782. Симон Кантони је надомак града саградио раскошну грађевину у стилу рококоа. Вила Олмо, како је ова грађевина названа, данас је преуређена у музеј у којем се, између осталог, налази и мало позориште са око 70 места.

Текст: Э. Вукашиновић
Снимио: С. Турчанов

ХИТ * СТРАНА

ЈУРАЈА ХИП URIAH HEEP

ЈУРАЈА ХИП је један од најпознатијих састава тешког рока коме критика никада није била наклоњена, али је он и поред тога стекао велик број присталица, а плоче му се продају у огромним тиражима.

Недавно су чланови издали нов албум „Пали анђео" (»Fallen Angel«) и сингл-плочу „Љубав или ништа" (»Love or Nothing«). Занимљиво је да овај сингл одудара од досадашњих остварења ове групе, јер је то једна лагана композиција у којој доминира акустична гитара. Изгледа да су чланови састава схватили да нешто морају да мењају и да не треба да инсистирају само на тешком року. Међутим, и поред ових стиче се утисак да ЈУРАЈИ ХИП понестаје снаге, па се чак говори и о распаду групе. Вероватно и сами свесни тога, чланови групе редовно издају соло-плоче. Управо се очекује нови албум Кена Хенслија (Ken Hensley), шефа групе који свира инструменте са клавијатурама и Џона Лотона (John Lawton), певача који је раније наступао са ЛЕС ХАМФРИС СИНГЕРСИМА. Поред ове двојице, групу још сачињавају бубњар Ли Керслејк (Lee Kerslake), одлични гитариста Мик Бокс (Mick Box) и басиста Тревор Болдер.

Песма недеље

Љубав или ништа

(Love or nothing)

Музика и текст: Кен Хенсли

Изводи: ЈУРАЈА ХИП

La la la la la la la
It's gotta be Love or nothing
You gotta make up your mind
'Cause you're running
out of Time
You know it's your Game
And the Winner takes all
It's Time for you to realise

There's gonna be no
Compromise
It's gotta be Love or
nothing at all
La la la la la la la la la
It's gotta be Love or
nothing at all

La la la la la la la la la
It's gotta be Love or nothing
I've thought about a new
Beginning
But you know your Heart's
not in it
There's something inside
That ain't hearing my call
And each new misty Morning
It's gotta be Love or
nothing at all
La la la la la la la la la
It's gotta be Love or
nothing at all

It's no good coming in the
Back Seat
In the Name of Love
Or trying to be samebody
That you know you're not
Seeing out the Back Door
At the Dead of Night

'Cause you're gonna find out
What' it's really like
La la la la la la la la la
It's gotta be Love or
nothing at all
La la la la la la la la la
It's gotta be Love or
nothing ...

БЛОНДИ (Blondie)

О групи БЛОНДИ се у последње време све више говори. Нарочиту пажњу публике привлачи певачица Деби Хари (Debbie Harry) чије слике не силазе са страница музичких часописа. Недавно се у продаји појавио њихов трећи албум „Паралелне линије" (»Parallel Lines«), који су дочекале прилично неповољне критике. Као и две претходне плоче и нова се одмах нашла на листама популарности широм света и вероватно ће постати њихов највећи успех. Сингл „Насликај ово" (»Picture This«), скинут са новог албума, који и ми често имамо

прилике да чујемо на радију, дочарава стил групе БЛОНДИ.

Чланови састава очигледно су трагали за неким специфичним музичким изразом који су и нашли у мешавини старог рок-ен-рола и панка. Међутим, критике на њихов рачун све су оштрије. Група је, желећи да постигне што већи комерцијални успех, одустала од експеримента, чврсто се држећи већ проверене формуле за успех. Нова плоча „Паралелне линије" не нуди ништа ново и мада је квалитетнија од претходне, звучи прилично неубедљиво. Само неколико песама са ње нешто су више од просека. Желећи, вероватно, да докажу да за њихову популарност није заслужна само Деби Хари, чланови групе су на новој плочи одвојили далеко више времена за себе.

БЛОНДИ је пре извесног времена завршио своју турнеју по Енглеској на којој су сви концерти били унапред распродати. На сцени је и даље у првом плану Деби Хари, која са лакоћом осваја публику.

Лени Лович (Lene Lovich)

Певачица ЛЕНИ ЛОВИЧ, велика нада енглеског „новог таласа", југословенског је порекла. Почела је своју каријеру 1976. године са групом ДИВЕРЖНС (DIVERSIONS) у којој је свирала саксофон и певала. На жалост, група је била кратког века и чланови се разилазе крајем 1977. године. Лени се придружује једном каравану који наступа по сајмовима и са њиме путује по Европи. У Паризу је учествовала и у снимању филмова страве и ужаса, да би се ипак поново нашла у Лондону. Са својим старим пријатељем Лес Чепелом, некадашњим гитаристом групе ДИВЕРЖНС, прикључује се саставу ЕГЗАЈЛС (THE EXILES). Међутим, у то време једна магнетофонска трака на којој Лени изводи песму „Мислим да смо сада сами" (»I Think We Are Alone Now«) стиже до Дејва Робинсона, који је у компанији Стиф задужен за откривање нових талената. Одушевљен Лениним извођењем композиције, он јој предлаже да за његову диско-кућу потпише уговор, што Лени без размишљања прихвата. Тако песма „Мислим да смо сада сами" постаје Ленин први сингл.

Лени је недавно издала и свој први албум „Без држављанства" (»Stateless«) од кога се много очекује. Већину песама на плочи је сама компоновала, али поред њих она изводи и неке песме других композитора. Једина замерка овој плочи је што је на њој веома мало саксофона, а можда би баш то допринело и иначе одличној плочи.

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ КУЛЕ

Група ИНТИМА, из Куле, постоји око 8 месеци и већ се може похвалити и јавним наступима. Састав је на путу да се, по квалитету музике, придружи осталим афирми саним групама из Куле. Чланови ИНТИМЕ су млади, просек старости не прелази 17 година. Сви су добри познаваоци музике и од стра них група цене ВИШБОН ЕШ (WISHBON ASH), DORS (DOORS), а од домаћих састава ЛЕБ И СОЛ,

ИЗВИР, БУЛДОЖЕР... На њиховом репертоару се налазе композиције наведених група, а свирају и своје песме.

Чланови ИНТИМЕ су ЗОРАН БЕРОЊА (ритам-гитара), МИЛУТИН ЕРБЕЖНИК (бубњеви), ЈАНИКА БЛАШКО (бас) и СЛАВКО МАКАЈИ (соло-гитара).

Мирослав Сич
Максима Горког 102
Кула
(хонорар 100 дин.)

ВЕСТИ ИЗ ЗАЈЕЧАРА

Група ОБЗОР из Зајечара је млад и перспективан састав. Основана је у лето 1977. године и углавном свира композиције страних и домаћих група. Идоли су јој ЗЛАТНИ ПРСТИ из Зајечара који су јој и помогли својим саветима и искуством. ОБЗОР наступа у свом граду и околним местима.

Састав сачињавају: ГОРАН КОСТИЋ (клавијатуре), НЕБОЈША ДИМИТРИЈЕВИЋ (бас-гитара), ЉУБИША АРСЕНОВИЋ (ударање) и БОРКО ВЕЉКОВИЋ (гитара и вокал).

Срђан Манчић
7. септембар 1
Зајечар
(хонорар 100 дин.)

Вести из Рибара

У Рибару, крај Светозарева, недавно је основана група ПУТ СРЕЋЕ. Чланови састава свирају музику БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА, YU групе, ТЕШКЕ ИНДУСТРИЈЕ, ПАРНОГ ВАЉКА, али и своје ком позиције. Ако наставе вредно да вежбају, као што су почели, можда ће се једног дана о њима и више писати.

Групу сачињавају: РАДЕ ЈЕРЕМИЋ (соло-гитара), ЗВЕЗДАН МИЛИЋ (бас-гитара), САША МИЛУТИНОВИЋ (бубњеви), ДРАГОЉУБ ЈАКОВЉЕВИЋ (инструменти с клавијатуром) и ЗОРАН ЈОКСИЋ (вокал).

Владан Стојић
О. Ц. Вељко Влаховић
Светозарево
(хонорар 100 дин.)

СТРЕНГЛЕРСИ

(THE STRANGLERS)

Последња плоча СТРЕНГЛЕРСА (Црно и бело (»Black&White«), иако је изишла пое дужег времена, још се налази на листама популарности. Међутим, го није никакво чудо јер је у питању један заиста изванредан албум којим су СТРЕНГЛЕРСИ доказали да су један од најбољих састава новог таласа. Њихов први албум »Rattus Norvegicus« такође је одлично примљен, мада им је замерено да сувише подсећају на групе ДОРС (DOORS) и ВЕЛВИТ АНДЕРГРАУНД (THE VELVET UNDERGROUND). Њима то није сметало; чак су и сами признали да су им ове две групе и највећи узори. Својом другом плочом „Нема више хероја" (»No More Heroes«), СТРЕН ГЛЕРСИ су разочарали. Та друга плоча, која је изишла и код нас, заиста није понудила ништа ново и представља сасвим просечно остварење. И поред тога публика је плочу одлично примила, а концерти групе били су још посећенији.

СТРЕНГЛЕРСИ су познати и по свом необузданом темпераменту. Око њиховог имена испредају се многе приче као о најнеприступачнијој групи у рок-музици. СТРЕНГЛЕРСИ су неколико пути ишли толико далеко да су неке новинаре који су критиковали њихову музику и физички напали. Недавно су на телевизијском снимању за једну од најпопуларнијих енглеских музичких емисија направили прави скандал. Басиста састава Џин Барнел (Jean Burnel), иначе изванредан каратиста, напао је неке чланове групе ЧАЈЛД (CHILD) и од тада је СТРЕНГЛЕРСИМА забрањен сваки наступ на BBC-ију. Ни немачка телевизија није прошла ништа боље. Позвала је СТРЕНГЛЕРСЕ да учествују у једној емисији која се снимала уживо. Пре наступа, режисер се детаљно договорио са члановима групе око снимања, тако да је проба прошла одлично. Режисер је био одушевљен јер је знао да групу бије лош глас. Само неколико минута касније, када је почело право снимање, СТРЕНГЛЕРСИ су се показали у правој боји. Басиста је одмах сишао са бине тако да га камера уопште није могла снимити, гитариста и певач Хју Корнвел (Hugh Cornwell) правио је гримасе пред камером потпуно запостављајући музику, а наступ је завршио бубњар бацивши са бине у публику свој комплет бубњева.

Овакве сцене су честе када је реч о СТРЕНГЛЕРСИМА. О томе чланови групе кажу: „Истина је да смо неке новинаре нападали, али само зато што су о нашој музици писали потпуно нетачно: нису чак ни слушали наше плоче. Уосталом, када смо ми у питању, штампи је довољан и најмањи повод да нас нападне. На срећу, наша публика на то не обраћа пажњу: њима је најважнија наша музика, а тако и треба да буде."

ГРУПА ЧАЈЛД (CHILD)

Група ЧАЈЛД постиже у последње време све веће успехе. Управо је завршила своју двонедељну турнеју по Енглеској, на којој су промовисали свој последњи сингл „То само тако изгледа" (»It's Only Make Believe«). Где год су наступали, публика их је изванредно примила и чланови групе су једва успевали да се пробију до својих гардероба и избегну насртаје одушевљених тинејџерки. Поред музике, ови млади музичари баве се и једним доста опасним хобијем. Наиме, они често учествују у такмичењу старих аутомобила. На овим тркама све је дозвољено и аутомобили имају право и да се ударају и гурају, а победник је онај који успе да се задржи на писти. Када се појаве на овим тркама, момке увек прати и велики број њихових верних обожаватеља који их бурно бодре.

Група ЧАЈЛД, за разлику од већине других састава у Енглеској, делује уредно и чисто. Можда их је публика толико и заволела јер се заморила од сталне поплаве нових панк-група. Њиховој популарности несумњиво је допринело и то што се често појављују на телевизији

Берза плоча

Желео бих да мењам следеће ЛП плоче домаће и стране производње: „Жигот у чизмама са високом петом" (TIME), „Здравко Чолић", »Stupidity« (DR. FEELGOOD), »This World Today Is a Mess« (Donna Hightorer), »Black and Blue« (THE ROLLING STONES), „Хо-рук" (ТЕШКА ИНДУСТРИЈА), »Your Mamma Won't Like Me« (Suzi Quatro), „Рекла си да зиму не волиш" (ПРО АРТЕ). Поред ових имам још и много синглова које бих такође мењао. За једну страну ЛП плочу дајем 5—7 изабраних синглова.

Дражен Босанац
I Лука 136
Д. Дубрава
41040 Загреб

За сингл-плоче страних хитова, издатих од 1966 — 1974. године, дајем 25—50 разгледница. Купујем и плоче групе JAMES HARVEST: »B J. Harvest«, »Other Lhort Stories«, »Once Again« и »Early Morning Onwards«.

Јосип Јарамазовић
Трг октобарске револуције 8/14
24000 Суботица

Купујем плочу „Ватра" Оливере Вучо. Иначе скупљам старе плоче, па бах молила читаоце „Политикиног забавника" који их имају и желе да их продају да ми се јаве.

Светлана Николовска
ЈНА 78
91220 Тетово

НАША КАРИКАТУРА

(COMMODORES)

Цицин кутак за дечаке

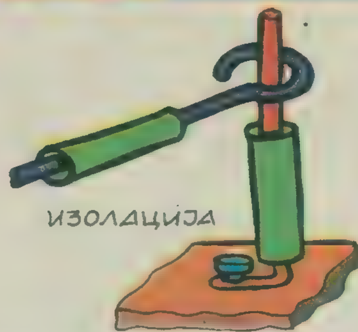

СИЈАЛИЦА

ЕЛЕКТРИЧНА ШЕМА

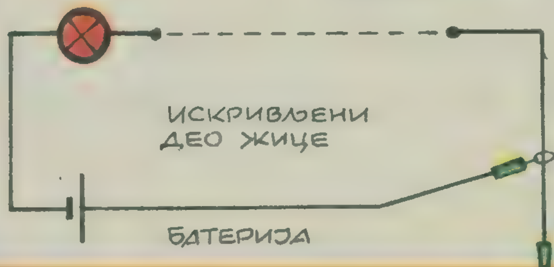

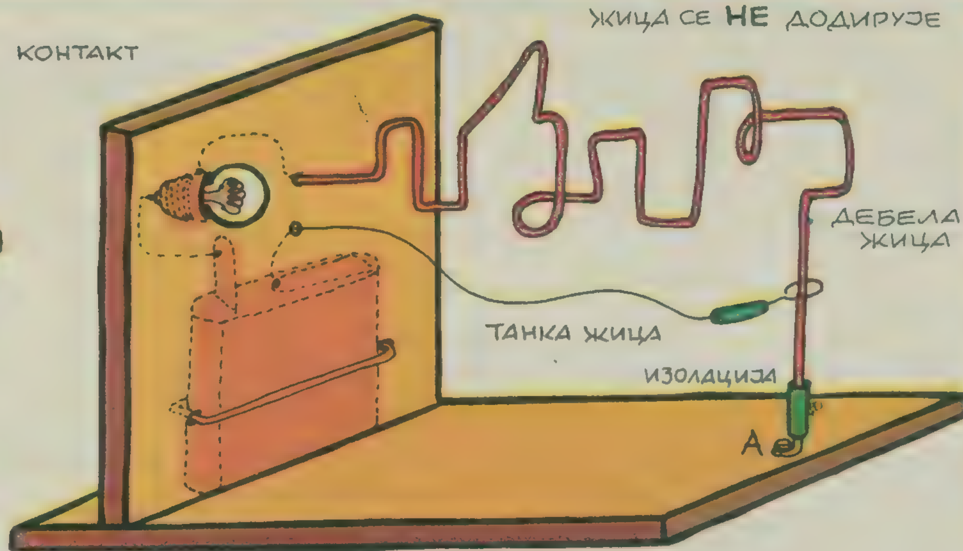

НАПРАВИТЕ САМИ

ИСПИТИВАЊЕ СПРЕМНОСТИ

Да бисте направили игру „Испитивање спретности" потребна вам је било каква батерија и одговарајућа сијалица за батерију (на нашем примеру то је батерија од 4,5 V), затим једно парче дебље жице која се може савијати тако да задржи савијени облик, једно парче тање еластичне жице, два комада изолације (бужира и сл.) дугачка око 2—3 cm (да могу лепо да се обухвате прстима) и дашчица за постоље. Најпре направите постоље, па на вертикалној дасци избушите рупе за сијалицу и две мање за жицу. Са једне стране ставите батерију, око ње пробушите две рупе, провуците жицу или парче канапа и вежите батерију за вертикалну даску(можете је залепити и селотејпом). Дебелу жицу закуцајте у тачку А и на том месту ставите изолацију. Затим дебелу жицу изувијајте неправилно, провуците је кроз дашчицу, па је залепите на навој сијалице. Други контакт сијалице, који се налази на средини дна навоја, залемите једном жичицом на један пол батерије. За други пол батерије залемите тању жицу, провуците је кроз одговарајућу рупу на дашчици, па на другом њеном крају направите петљу омотану око дебеле жице, а испред петље ставите изолацију. Игра се састоји у томе да покушате да провучете петљу танке жице преко изувијаног дела дебеле жице, а да при томе нигде не додирнете дебелу жицу. Ако је додирнете, сијалица ће засветлети. Када не играте, петљу навуците на изолацију дебеле жице у тачки А.

Идеја: **Бранка Прижмића**, 58000 Сплит, Супилова 68. Хонорар 200 динара.

ЧУДОТВОРНО ЈАЈЕ

Ево начина да забавите своје пријатеље. Живо јаје пробушите иглом на две стране (сл. 1), па затим дуните на једну рупу и издувајте садржај јајета. (сл. 2) Јаје оперите изнутра да се не би покварило. Исецкајте ситно бели парафин (за свеће), па кроз рупу прво ставите бели парафин, затим оловне опиљке (и сл., важно је да има довољну тежину), па опет парафин (сл. 3). Поставите врх јајета у кључалу воду (сл. 4) и пустите га тако да стоји извесно време. Парафин ће се истопити и слити са оловним опиљцима, а када га извадите из кључале воде, парафин ће се охладити и учврстити опиљке на дну. Зато ће јаје, у који год га положај поставили, увек заигрaти и поставити се тако да стоји на врху (сл. 5).

Идеја: **Дениса Чубраковића**, Београд, Војводе Степе 343. Хонорар: 200 динара.

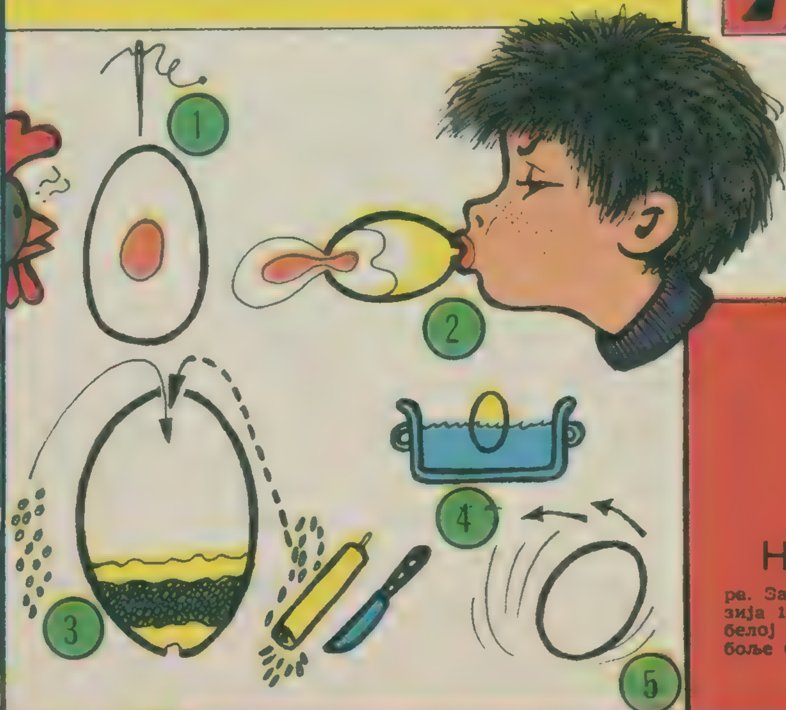

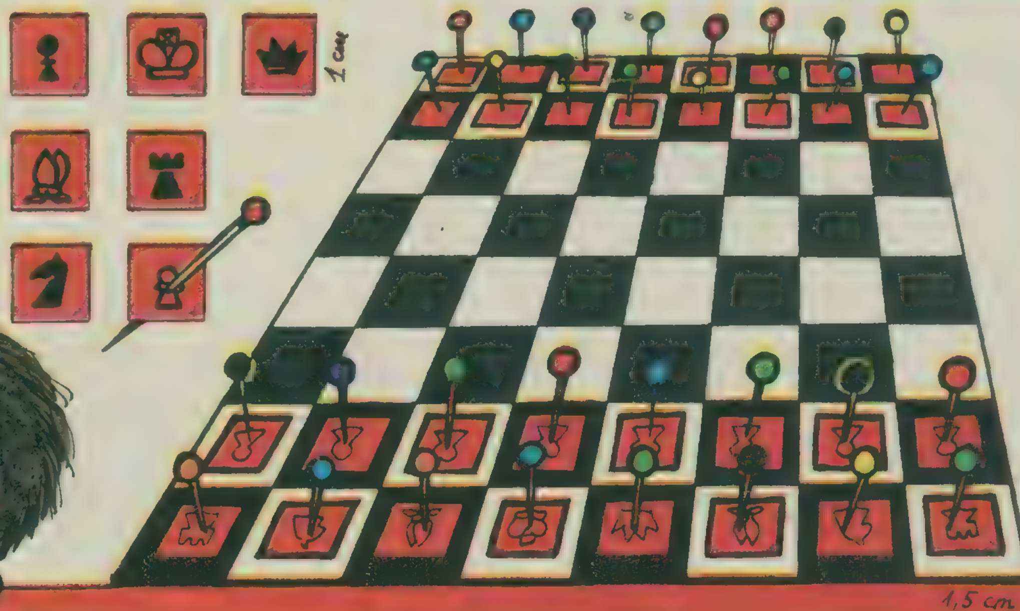

МАЛИ ШАХ

Нацртајте шаховску таблу са пољима димензија 1,5 x 1,5 см. Поља залепите на картонску кутију или парче стиропора. Затим нацртајте на картончићима димензија 1x1 cm све шаховске фигуре у црној и белој боји. На крају узмите шпендале (најбоље оне са украсном главицом у боји), прободите сваки картончић са нацртаном фигурицом, па га убодите у шаховску таблу. Шах се игра тако што се чиоде убадају у одговарајућа поља. Овакав шах није дуговечан, али је зато лак за прављење.

Идеја: **Влада Радевског**, 97310 Ресен, Мите Трпковски бр. 1. Хонорар: 200 динара.

„ШТРУФНА“ ЗА ПЛАВУ КРВ

ОРДЕН ПОДВЕЗИЦЕ, НАЈВИШЕ ЕНГЛЕСКО ОДЛИКОВАЊЕ ИСТОИМЕНОГ РЕДА, УСТАНОВЉЕН ЈЕ, ПО МИШЉЕЊУ НЕКИХ ИСТОРИЧАРА, У НЕ БАШ МНОГО УЗВИШЕНОЈ ПРИЛИЦИ — НА ЈЕДНОМ ОБИЧНОМ ВИТЕШКОМ ТУРНИРУ. КАО МОГУЋИ ПОВОД БЕЛЕЖИ СЕ, МЕЂУТИМ, И ЈЕДАН, ПО ВИСОКИ ОРДЕН НИШТА ЛАСКАВИЈИ ДОГАЂАЈ . . .

Двор енглеског краља Едварда III један је од најраскошнијих у Европи у 14. веку. Владар кога историја бележи и по томе што је започео исцрпљујући стогодишњи рат са Француском волео ја забаву. Његови дворани скраћивали су време на бројним турнирима и баловима.

КАЗНА ЗА ПОДРУГЉИВЦЕ

На једном од њих војвоткињи од Солзберија догодило се да јој се у игри развеже подвезица — плава, она која је придржавала свилену чарапу на њеној левој нози. Није забележено да ли је незгода измамила црвенило на лицу даме, али се зна да се галантни партнер сагао да је дода својој суиграчици.

Можда се све не би завршило онако како се завршило, да војвоткињин партнер, игром случаја, није био — краљ. Подсмех и шале присутних повредиле су његово краљевско осећање поштовања према жени. И док се сагињао да подигне неоређни предмет смеха, узрок војвоткињине непријатности, изговорио је речи:

— Проклет био ко о томе ружно помисли! — или, верно оригиналу, »Honi soit qui mal y pense« и додао још: — Доћи ће, и то врло брзо, време када ће многи од присутних (мислио је на подругљивце) моћи само да пожеле да их краси подвезица.

Едвард III је затим ту, на лицу места, успоставио витешки ред подвезице и његов орден, до данас највише енглеско одликовање. За девизом реда краљ није морао дуго да трага — остало је у праведном краљевском бесу изречено „Проклет био...“

НОВО МЕСТО ЗА ПРАСТАРУ ТРАЧИЦУ

Тако је женска подвезица, украсни реквизит још од антике, са потколенице нежнијег пола прешла — на мушку ногу и то зато да би ту постала обележје велике части, резервисане само за „одбрану неколицину“.

Тачан датум оснивања рада био је предмет бројних расправа и изазвао је много различитих мишљења. Наведене године крећу се од 1344, па све до 1351. На једном рачуну ризнице принца од Велса, датираном на новембар 1348, забележен је принчев поклон од „24 подвезице за витезове реда Подвезице“.

У сваком случају, сигурно је да није могао бити основан пре лета 1346. године. Статут реда одређивао је, наиме, да у њега могу бити примљени само витезови. Принц од Велса и неколицина других за које се са сигурношћу зна да су припадали првом чланству произведени су у витезове тек средином те године.

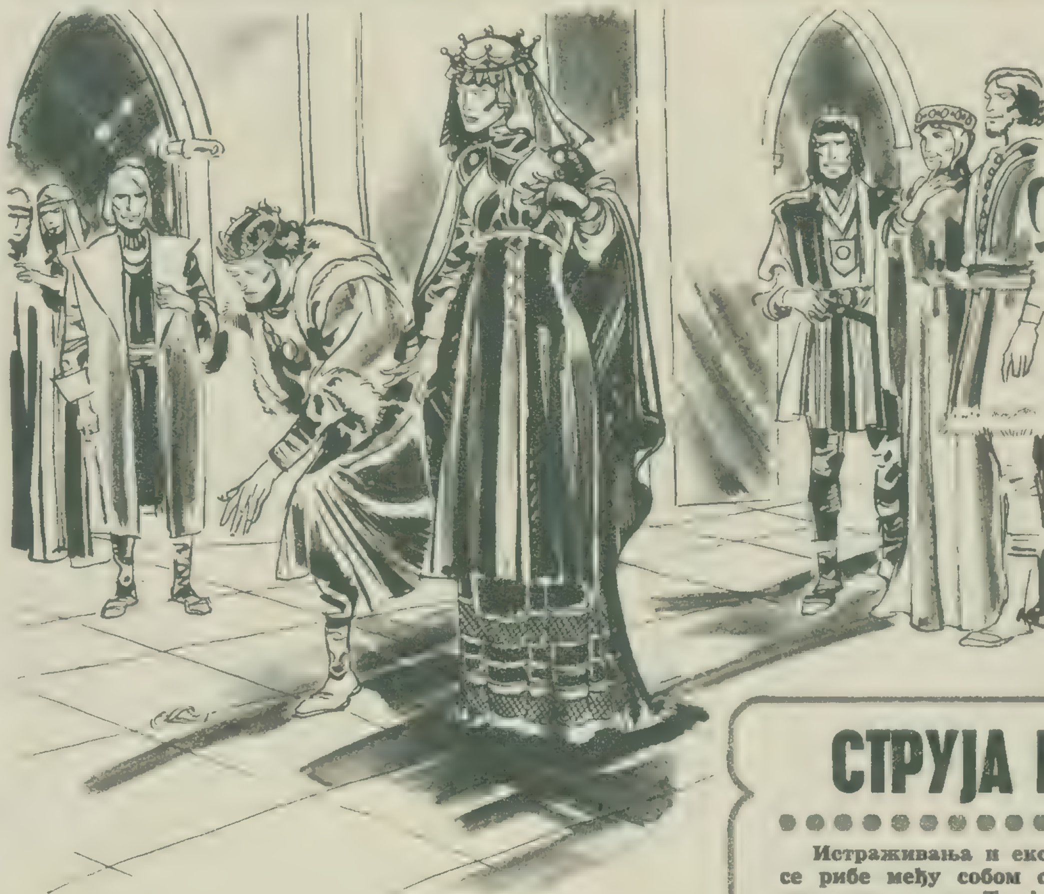

Реду је припадао краљ, галантни Едвард III, његов син такође Едвард (познатији као Црни принц) и двадесет четири одабрана витеза.

Може бити да је и самом оснивачу, Едварду III било јасно да непосредном поводу за оснивање реда недостаје достојанствености, па га је, можда и због тога, одмах ставио под окриље Светог Ђорђа — свеца заштитника целе Енглеске. Двадесет четворици витезова додељене су сталне ложе у виндзорској капели Св. Ђорђа — на краљевој или принчевој страни цркве.

Број припадника — шеснаест — није се мењао све до 18. века. Године 1786. синови Џорџа III и њихови наследници проглашени су „законски бирљивим“, без обзира на тренутни број витезова. Касније ће се то право проширити и на директне наследнике Џорџа II (1805. године), а одредбом из 1831. године и на потомке Џорџа I.

Списи реда не остављају никакве сумње — током 14. и 15. века и жене су примане у чланство. Биле су то обично дворске даме из краљичине свите или жене и кћерке витезова. Деликатна трачица коју су до тада крile богато набране хаљине добила је сада видно место — припаднице високог реда носиле су је на левој руци.

КИТЊАСТО И ОБАВЕЗНО ПЛАВО

То што се војвоткињи подвезица развезала био је случајни повод за оснивање реда. Много мање случајности има у изгледу костима који је сваки од његових припадника носио. Врпца која се развезала склизнула је с дамине леве ноге — тако је заувек одређена и витешка (она лева) која ће носити знак велике части. Трачица је уз то била и плава, па је и ово задржано као неприкосновено правило. Сем што су имале боју летњег неба, подвезице реда израђиване су од плиша на којем је ситним везом исписивана и његова девиза.

Леву страну груди красила је сребрна осмокрака звезда — крст Св. Ђорђа. Сваком витезу припала је и огрлица од двадесет и шест златних делова у облику подвезице. Тешке огрлице имале су и медаљон са ликом свеца заштитника који убија змаја. Здесна налево, преко груди Едвардових изабраника, ишла је једна широка тамноплава трака која се завршава златним накитом, опет у облику подвезице. Да ли зато што се натпис на подвезици испод колена ипак мало теже дао уочити или не, тек и златни комад накита на плавој траци преко груди изгравиран је истом, због места на којем се налази, читљивијом девизом.

Најзад, сваки витез могао је да носи и огртач од плавог плиша са крстом извезеним на левој страни. Ту живописности није и крај. Огртач је још имао белу свилену поставу и капуљачу од гримизног плиша. Сем капуљаче, главу витеза често је красио и зелени шешир са богатом перјаницом од нојевог перја и оног са крила још ређе и егзотичније птице херон.

М. И.

СТРУЈА НА УДИЦИ

Истраживања и експерименти су показали да се рибе међу собом споразумевају и електричним сигналима. То је стручњацима послужило као основа за стварање разних уређаја за — регулисање понашања рибљих јата. Совјетски рибари, на пример, већ неколико година лове рибу, привлачећи јата специјалним електроимпулсима. Постоје и преносни уређаји, који се постављају на чамце: рибе тада прилазе до самих електрода, одакле их онда рибари мрежама убацују у чамце.

Понашање риба зависи и од јачине електричног поља, фреквенце, дужине електро-таласа.... По жељи, оно се може прилагодити тако да рибе застраши и тера, на пример, од брана и канала за наводњавање, где оне често гину.

ДВОТО
У МОД

LAVERDA 350

МОТОР: четворотактни са два цилиндра; проврт и ход клипа: 60x61x2 mm; запремина: 345 cm^3; однос компресије: није познат. Максимална снага мотора није позната. Два карбуратора Dell'Orto PHB 26 mm. Електрично паљење. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — ланац. Мењач са шест брзина. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. **ОКВИР:** цеваст. Вешање: хидраулична виљушка с амортизерима, позади — хидраулична виљушка. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи и задњи 90/90Sx18. Кочнице: напред диск 260 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 14,5 литара. **ТЕЖИНА:** није позната. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** није позната. **ЦЕНА:** 2.277,720 лира.

LAVERDA 125 C. R.

МОТОР: двотактни с једним цилиндром; проврт и ход клипа: 55x52 mm; запремина: 124 cm^3; однос компресије: 13,5:1. Максимална снага мотора није позната. Подмазивање четворопроцентном мешавином. Карбуратор Dell'Orto 32 mm. Електрично паљење. Ножни покретач мотора. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — ланац. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. Мењач са шест брзина. **ОКВИР:** цеваст. Вешање: напред — телескопска виљушка, позади — виљушка са амортизерима. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 3,00x21, задњи 4,00x18. Кочнице: напред и позади Гримека конусне. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 8 литара. **ТЕЖИНА:** није позната. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** није позната. **ЦЕНА:** 1.396.500 лира.

У СЛЕДЕЋОЈ СЕРИЈИ

МОТОЦИКЛИ

TOMOS

LAVERDA 500

МОТОР: четворотактни са два цилиндра; проврт и ход клипа: 72x61x2; запремина: 497 cm^3; однос компресије: није познат. Максимална снага мотора није позната. Два карбуратора Dell'Orto PHF. Електрично паљење. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — ланац. Мењач са шест брзина. **ОКВИР:** цеваст. Вешање. напред и назад хидраулична виљушка. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи и задњи 100/90 Sx18. Кочнице: напред — двоструки диск, позади — диск 260 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 13,5 литара. **ТЕЖИНА:** 175 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** није позната. **ЦЕНА:** 2.697.300 лира.

LAVERDA 1000

МОТОР: четворотактни са три цилиндра; проврт и ход клипа: 75x74x3; запремина: 980,76 cm^3; однос компресије: 9:1. Максимална снага мотора није позната. Подмазивање пумпом. Три карбуратора Dell'Orto PHF 32. Акумулатор 12 V. Електрично паљење. Електрични покретач мотора. **ПРЕНОС:** напред — ланац, позади — ланац. Мењач са пет брзина. **ОКВИР:** двоструки, цеваст. Вешање: напред — телескопска виљушка, позади — осцилирајућа виљушка са амортизерима. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 4,10x18, задњи 4,25x18. Кочнице: напред двоструки диск 280 mm, позади диск 280 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 20 литара. **ТЕЖИНА:** 229 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 210 km на час. Потрошња: 7,5 литара на 100 километара. **ЦЕНА:** 3.618.000 лира.

ЧКАШИ
И

4

LAVERDA 250 REGOLARITA

МОТОР: двотактни са једним цилиндром; проврт и ход клипа: 69.5x64,5 mm; запремина: 245 cm^3; однос компресије: 12,3:1. Максимална снага мотора није позната. Карбуратор Mikuni 38 mm. Подмазивање четворопроцентном мешавином. Електрично паљење Мотоплат. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — ланац. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. Мењач са шест брзина. Ножни покретач мотора. **ОКВИР:** цеваст. Вешање предње — телескопска виљушка, задње — осцилирајућа виљушка. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 3,00x21, задњи 4,00x18. Кочнице: добош. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 10 литара. **ТЕЖИНА:** 108 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 125 km на час. Потрошња: 4,7 литра на 100 километара. **ЦЕНА:** 1.598.280 лира.

MOTO MORINI 250

МОТОР: четворотактни с једним цилиндром; проврт и ход клипа: 69x64 mm; запремина резервоара 239,29 cm^3; однос компресије: 9,5:1. Максимална снага мотора 20,5 CV при 7.000 обртаја у минуту. Карбуратор VHB 26 FS. Електричнс паљење. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — полупокривени ланац. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. Мењач са пет брзина. **ОКВИР:** двоструко затворен. Вешање: напред — телехидраулична виљушка, позади — осцилирајућа виљушка с амортизерима. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 2,75x18, задњи 3,00x18. Кочнице: напред диск 260 mm, позади диск 160 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 12 литара. **ТЕЖИНА:** 121 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 135 километара на час. Потрошња: 2,9 литра на 100 километара. **ЦЕНА:** 1.251.720 лира.

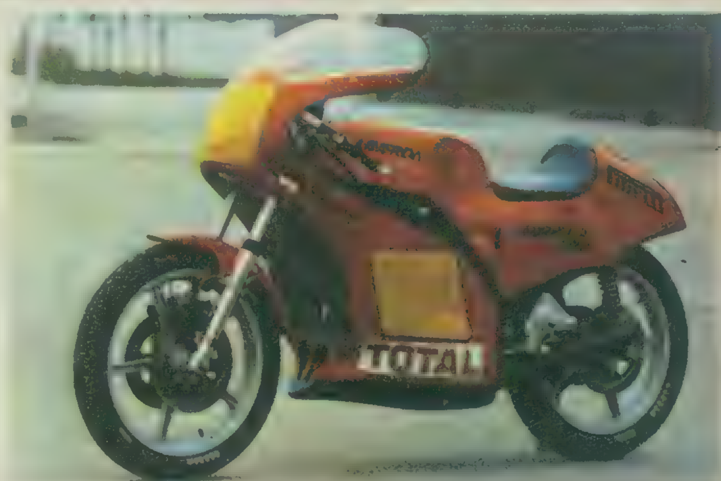

LAVERDA FORMULA 500 PHANTOM

МОТОР: четворотактни с два цилиндра; проврт и ход клипа. 72x61x2; запремина. 496,7 cm^3; однос компресије: није познат. Максимална снага мотора није позната. Електрично паљење. **ПРЕНОС:** напред — зупченици, позади — ланац. Мењач са шест брзина. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. **ОКВИР:** цеваст. Вешање: напред — хидраулична виљушка и амортизери, позади — хидраулични амортизери. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи и задњи 100/90 Sx18. Кочнице: напред двоструки диск, позади диск 260 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 13,5 литара. **ТЕЖИНА:** 154 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 200 km на час. **ЦЕНА:** није позната.

MOTO MORINI 500

МОТОР: четворотактни са два цилиндра; проврт и ход клипа: 69x64 mm; запремина резервоара: 478,6 cm^3; однос компресије: 11,2:1. Максимална снага мотора 46CV SAE при 7.500 обртаја у минуту. Карбуратор PHBH 26 BS. Електрично паљење. Акумулатор 12 V. **ПРЕНОС:** напред — зупчаници, позади — ланац. Куплунг са вишеструким потисним дисковима. Мењач са пет брзина. **ОКВИР:** двоструко затворен. Вешање: напред — телехидраулична виљушка, позади осцилирајућа виљушка. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 90/90x18, задњи 3,50x18. Кочнице: напред двоструки диск 260 mm, позади диск 260 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 16 литара. **ТЕЖИНА:** 167 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 177 километара на час. Потрошња: 4,7 литара на 100 километара. **ЦЕНА:** 2.332.800 лира.

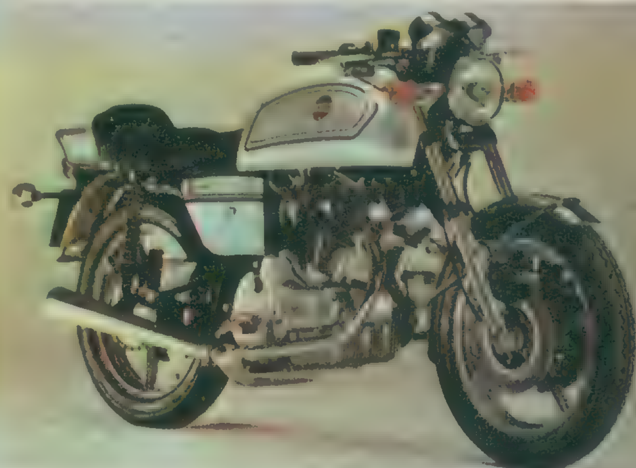

LAVERDA 750 S. F. 3

МОТОР: четворотактни са два цилиндра, проврт и ход клипа: 80x74x2: запремина 743,922 cm^3; однос компресије: 9:1. Максимална снага мотора није позната. Два карбуратора Dell'Orto PHF. Акумулатор 19 Ah. Електрични покретач мотора. **ПРЕНОС:** напред — ланац, позади — ланац. Мењач са пет брзина. **ОКВИР:** цеваст. Вешање: напред — хидраулична виљушка с амортизерима, позади — хидраулични амортизери. **ТОЧКОВИ И КОЧНИЦЕ:** предњи 3,5x18, задњи 4,00x18. Кочнице: напред двоструки диск 280 mm, позади диск 280 mm. **ЗАПРЕМИНА РЕЗЕРВОАРА:** 19 литара. **ТЕЖИНА:** 218 kg. **МАКСИМАЛНА БРЗИНА:** 185 km на час. Потрошња: 7 литара на 100 километара. **ЦЕНА:** 2.975.400 лира.

— Шта све немају данашња деца! Играју се васионским бродовима, а ми...

Играчка

ЗОРАН МАОДУШ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Пригушени звиждук компјутера прекинуо је Гранига у предавању извештаја Управи за међупланетарне летове.

— Сачекајте мало — рече он. — Прикључићу компјутер на везу па ћете директно чути најновије податке о планети којој се приближавамо. — Он окрете прекидач и из звучника одјекну метални глас компјутера:

— Планета којој се приближавамо већа је 160.432 пута од наше. Више од две трећине планете покривено је водом. Остатак планете заузимају разно растиње и насеља, што доказује да планетом владају интелигентна бића. Под претпоставком да та бића нису изумрла, биће теже успоставити контакт са њима јер су, вероватно, огромни у односу на нас. Атмосфера која окружује планету непогодна је за живот. Осим велике количине азота и кисеоника и мањих количина других гасова, атмосфера је презасићена воденом паром, електрицитетом, радио и електромагнетним таласима. Око планете кружи један природни и већи број вештачких пратилаца. То су, засад, сви доступни подаци о овој планети.

Граниг искључи компјутер и рече:

— Дакле, чули сте податке. Ми смо, очигледно, микроби у односу на ту расу. И поред савршене технике којом располажемо, биће веома тешко успоставити контакт са њима. Мишљења сам да не треба да слећемо на ову планету. Шта ми предлажете да урадим?

Одговор је одмах уследио:

— Наређење гласи: слетите на ту планету и успоставите контакт са цивилизованим бићима на њој. Ово је јединствен случај да наиђемо на расу џинова. Утолико је занимљивије ступити у везу са њима, испитати њихов начин живота и све остало што нас интересује. Крај.

Граниг слеже раменима и искључи везу. Затим погледа Бенкса и Ренина, који су заједно са њим сачињавали посаду брода „Хинис". Бенкс забринуто одмахну главом.

— Нисам баш одушевљен њиховом одлуком — рече узнемирен. — За управу јесте интересантно да слетимо, али ми стављамо главу у торбу. Ти си добро рекао. Ми смо за ту расу микроби. И ...

— И — умеша се Ренин — може нас згазити неко од њих, а да и не зна да нас је усмртио.

Граниг беспомоћно слеже раменима.

— А шта можемо да урадимо? — упита. — Пре свега, не можемо одбити да извршимо наређење. Стрељали би нас кад се вратимо. Друго, ово је последња планета у нашем циклусу истраживања. После овог долази нам смена и ми се враћамо кући. — Он се осмехну и погледа Бенкса и Ренина. — Зато главе горе и — на посао! Спуштамо се!

Сва тројица бацише се на посао. Усмерили су брод према најближем насељу. Летелицу је водио радар јер се кроз прозоре ништа није видело због воде која је лила преко њих.

— Изгледа да је атмосфера гушћа и влажнија него што смо претпостављали — рече Ренин забринуто.

— У праву си — сложи се Граниг.

Бенкс само климну главом. Дуго су се спуштали. Најзад, брод удари у нешто тврдо и сва тројица изгубише свест.

На непознатој планети

Први се освестио Бенкс. Откопчао је сигурносни појас и пришао компјутеру. Проверио је рад компјутера и опште стање брода. Све је нормално функционисало и било у исправном стању. Он задовољно заклима главом и окрете се према Ренину и Гранигу. Видео је да су се и они освестили. Граниг је управо устао, а Ренин је још петљао око свог заштитног појаса не успевајући да га откопча.

— Шта се десило? — упита Граниг Бенкса, прилазећи му.

Бенкс слеже раменима.

— Изгледа да смо незгодно слетели — рече мирно. — Врх брода се забио у тле. Иначе, све нормално функционише.

— Осим мог заштитног појаса — јави се Ренин. — Никако не успевам да га отворим. Помозите ми.

Граниг приђе Ренину и покуша да отвори појас, али није успео. Он слеже раменима.

— Заглавио се — рече. — Мораћемо да га откачимо на задњој страни седишта. То је једини начин да ослободимо Ренина. Ти, Бенксе, откачи леву, а ја ћу десну страну.

Обојица се завукоше иза Рениновог седишта и убрзо је појас био откачен. Ренин га баци на под и одмах устаде.

— Одлично. Слободан сам — рече задовољно. Затим погледа Гранига који је управо устајао са пода. — Добро, команданте, шта ћемо сада да радимо?

— Шта ћемо да радимо? — понови Граниг замишљено. — Па, урадићемо оно што морамо да урадимо. — Он погледа Бенкса и Ренина погледом пуним охрабрења. — Обући ћемо заштитна одела, узети сву осталу опрему која нам је потребна за истраживање и — изићи ћемо из брода. Прво треба да утврдимо у шта се брод забио и може ли се одатле извадити без

оштећења. Зато морамо изићи сва тројица. Кад то урадимо, одлучићемо на лицу места шта ћемо, како ћемо и куда ћемо. Али, пре него што изиђемо, временски ћемо се ограничити.

Погрешио си!

Он приђе компјутеру и окрете неколико дугмади. Затим поче да говори:

— Говори заповедник брода Граниг. Извештај о спуштању на планету џинова. Спустили смо се на предвиђену планету. При спуштању брод се зарио у нешто, вероватно у тле. Спремамо се за излазак из брода да бисмо утврдили степен оштећења брода. Наређење бродском компјутеру. Сада је 6 часова и 45 минута. Ми предвиђамо повратак до 9 часова и 45 минута. Ако до тог времена не добије другачије наређење, бродски компјутер ће вратити брод на матичну планету путањом која је предвиђена и програмирана. Крај.

Ренин одмахну главом.

— Погрешио си — рече, мрштећи се. — Испустио си из вида да ће нама време овде брже пролазити. Три сата на овој планети вероватно не представљају више од њихових три минута. Зато ...
њихових три минута. Зато ...

— Нисам заборавио на то — прекиде га Граниг. — За нас ће то ипак остати три часа, иако за расу која овде живи то време можда није дуже од неколико минута. А сад пожуримо да се спремимо за излазак.

Они брзо обукоше заштитна одела и уђоше у излазну комору. Кад се притисак у комори изједначио са спољним, врата на броду се отворише и степенице се спустише испред њих. Они опрезно сиђоше низ степенице. Чим су сишли, степенице се увукоше, а врата на броду се затворише. Они се погледаше са зебњом.

Напољу их дочека блештава светлост. Брзо затамнише визире на заштитним шлемовима.

— Ух, ал' овде блешти — рече Ренин.

— Језиво — сложи се Граниг. —

ШРАФКО

Бића која живе на овој планети мора да су полуслепа или чак потпуно слепа. Ово је...

Домородац

Бенкс га прекиде.

— Погледајте испред себе! — повика узбуђено.

Ренин и Граниг погледаше. Испред њих је стајало неко биће, жуте боје тела, на дугачким ногама које су се завршавале са три канџе. Радознало их је посматрало једним оком, накрививши главу према њима. Отварајући и затварајући истурена и шиљата уста,

испуштало је неке звуке налик на пиштање.

— Домородац! Становник ове планете! — промуца Ренин запрепашћено.

Граниг одмахну главом.

— Не верујем — рече одлучно. — Не верујем да су тако мали. У најбољем случају, ово може бити њихово младунче, иако је и оно већ огромно у односу на нас.

— Ниси у праву! — успротиви се Ренин и упола се окрете према Гранигу. — То што је планета огромна, не значи да и бића на њој морају бити огромна.

— У праву је! — рече Бенкс обесхрабрено и поче да узмиче према броду. — Хоћу да кажем да је Граниг у праву. Погледај шта се налази иза тог бића.

Ренин погледа и следи се од страха. Иза бића које су прво угледали, налазиле су се ноге, потпуно налик на ноге првог бића, али неупоредиво шире и више. Тело и главу тог бића нису могли да сагледају јер су се налазили исувише високо. Они се загледаше и почеше брзо да узмичу према броду. Али, нису успели да побегну. Глава тог другог бића, застрашујуће огромна, изненада се нађе изнад њих. Огромна уста, шиљата и оштра, отворише се и прогуташе сву тројицу одједном.

Као игла

Цени није била особа која се свему чудила. За својих педесет и осам година, много је видела и преживела. Али, овако нешто је досад виђала само на телевизији и зато је стајала испред кокошарника и узбуђено дозивала мужа:

— Алберте! Алберте! Дођи брзо овамо!

Алберт се појави на вратима куће. Био је то крупан и висок шездесетогодишњак.

— Шта ти је, Цени? — упита дубоким гласом. — Зашто вичеш толико?

Цени му махну руком. Чучала је испред кокошарника и нешто посматрала. Она му довикну:

— Узми наочаре и дођи брзо! Овако нешто још ниси видео!

„Шта ли је то?", помисли Алберт зачуђено. Затим узе наочаре и приђе кокошарнику.

— Погледај! — рече Цени узбуђено, показујући руком неки предмет забијен у тле испред врата кокошарника. — Прави правцати васионски брод! Откуд он овде?!

Алберт чучну и пажљиво ишчупа предмет из земље. Био је то заиста минијатурни васионски брод. Он га стави на длан и показа Цени.

— Вероватно играчка суседових унука — рече мирно. — Телеригирани васионски брод. Ех, чиме се деца данас играју!

— Јеси ли сигуран да је то играчка? — упита Цени сумњичаво. — Можда је то права васионска летелица из свемира...

Алберт се слатко насмеја.

— Много гледаш фантастичне серије на телевизији! — прекиде је он. — Ово је играчка коју можеш да купиш у свакој робној кући. Видећеш да ће ускоро одлетети према суседовом дворишту. Досада сигурно није могао јер је био забијен у земљу. — Он пажљиво погледа у Цени. — Стварно, како си га угледала?

Цени збуњено слеже раменима.

— Па случајно... — признаде она. — Дошла сам да нахраним квочку и пилиће. Кад сам пришла близу, видим да нешто сија испред врата. Помислила сам да ми је испала игла. Сагнем се да је узмем да је пилићи не прогутају. Кад тамо...

— Ево, гледај! — узвикну Алберт победоносно.

Цени је гледала запрепашћено. Брод се исправио у Албертовој шаци и затим полетео. Убрзо им се изгубио из вида у сунчаном дану.

— Шта сам ти рекао? — рече Алберт сетно. — Примио је сигнал и одлетео. — Он тужно заврте главом. —Ех, шта све немају данашња деца! Играју се васионским бродовима, а ми, шта смо ми имали...

Цени га благо гурну према излазу из кокошарника.

— Хајдемо на доручак! — рече са уздахом.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Много је боље бити сам него с будалама.
(Лафонтен)

укрштене речи

НАШИ ПОЗНАТИ СЛИКАРИ

1. Марино, рођен у Загребу, један од твораца модерног сликарства код нас. Дела: **Ентеријер, Моја жена, Портрет г-ђе Финк, Воће...** 2. Петар, рођен у Љуботињу (Црна Гора), један од наших највећих мајстора кичице. Дела: **Серија пејзажа из Црне Горе, Нарикача, Косовски бој, Сутјеска, Борба коња...** 3. Милан, рођен у Сомбору, где је 1966. основана галерија с његовим именом којој је поклонио 500 радова. Дела: **Кубистичка мртва природа, Ема и Верочка, Ђерам и сунцокрети, Ужарена Војводина...** 4. Божидар, један од оснивача Академије за ликовне уметности у Љубљани, рођен у Новом Месту. Израдио бројне документарне цртеже, слике, потрете... Између осталих, истиче се **Портрет маршала Тита...**

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УГЛОВНО ОДСТОЈАЊЕ ПЛАНЕТЕ ОД СУНЦА	2	ДРЕВНИ ГРАД НА СИЦИЛИЈИ	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	ОСТРВСКА ДРЖАВА У ЕВРОПИ	УКУЦАТИ ЧЕКИЋЕМ	ОТЕЧЕНО МЕСТО НА ТЕЛУ	ГЛАС ЗВЕРИ
ТВ ПРИЈЕМНИК									
СПУШТАТИ СЕ НА МЕСЕЦ									
ПРЕДМЕТ ТРГОВИНЕ					СКАКАЊЕ / ЕНГЛ. ПИСАЦ ЏОРЏ				
				ЗАВОЈ, КРИВИНА / А. О.					
ВУЛКАН НА СИЦИЛИЈИ / РАТАР								ТЕШКА ПЛОДНА ЗЕМЉА (СТР.)	ЗАПЕЋАК
РУСКИ КОМПОЗИТОР АНАТОЛИЈ						ФРАНЦ. ВАЈАР ЖАН / БЕЛЕ КОСЕ			
				ГЛУМИЦА ВИЛИЈАМС / ОМОТ					
БУРЕ	ПЛАНИНСКИ МАСИВ У АЗИЈИ		САСТОЈАК МАСТИ / РОМАН С. МАТАВУЉА						
ПАКИСТАНСКИ ПОЛИТИЧАР КАН					ДИНАР / ОЛИВИЈА ЊУТН		ДУШАН ПОПОВИЋ / УВРТАЊЕ		
БИВШИ МАЂАРСКИ БОКСЕР ПАП						ЗАТВОР / ЦЕНТАР ОБРТАЊА			
НАРЕДБА, ЗАПОВЕСТ		3 / ЛАНТАН							
					ПЛАШЉИВА ШУМСКА ЖИВОТИЊА				
4						БИЛИЈАРСКИ ШТАП			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Т, п, крокодили, АНТЕНА, ак, МИКРОФОН, Ена, м, бес, разрадити, а, аутомат, отков, ро, приспети, РИ, аер, јс он, Кј, кум, лот, Адамо, оков, етил, МОНИТОР, А.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00	динара
6 месеци	176,00	динара
1 година	352,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00	динара
6 месеци	352,00	динара
1 година	704,00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПЋИХААА! КХХХ!

ПРОГУТАЈ КАШИКУ СИРУПА ПРОТИВ КАШЉА!

СТАНИ! „ПРЕ УПОТРЕБЕ ПРОМУЋКАТИ"... ПИШЕ НА ФЛАШИЦИ!

ДОБРО!

ХЕЈ!

ИДИОТЕ! УПРОПАСТИО СИ МИ ОДЕЛО! СМЕСТА НАЂИ НЕКО СРЕДСТВО ЗА ФЛЕКЕ...

'ОКУ! АЛ' ТИ СИ ТЕЖАК БОЛЕСНИК!

ЕВО...

КХХХ! КХХХ! БРЗО ТАЈ СИРУП, ПЕЦО?

КАД СИ МЕ ТИ ЗБУНИО! САД СИРУП, САД НЕШТО ПРОТИВ ФЛЕКА... КО НЕ БИ ПОБРК'О ФЛАШИЦЕ!

БРРР! СТАЛНО МИ ЈЕ МУКА!

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КОБНИ 13. ЈУН

Да ли је тачно да су народни хероj Сава Ковачевић и песник Коста Рацин погинули истог дана?

Даворко Чаталинац,
Ђаково

Тачно је. На два различита места, а у једном дану, погинули су и Сава Ковачевић и Коста Рацин. Наиме, 13. јуна 1943, у јеку Пете офанзиве, при јуришу на непријатељске бункере, рафал немачког митраљеза покосио је Саву Ковачевића код села Крекова. Тог истог тринаестог јуна у партизанском логору Лопушник грешком је убијен песник Косва Рацин. Само дан касније, при прелазу Сутјеске, вода је однела и народног хероја, и познатог публицисту Веселин Маслешу.

ЕПИЗОДА

Често чујем да је неки глумац играо епизодну улогу у филму или позоришном комаду. Шта то значи?

Марина Станковић,
Ниш

Епизода на грчком значи — уметак, или додатак, нешто са стране. Првобитно су тако називани делови дијалога, додавани између хорских текстова у грчким трагедијама. А касније, свака прича уткана у нит главне радње, која ина че може да стоји сама за себе, названа је епизодом. Ако неки глумац добије епизодну улогу у филму или позоришном комаду, то значи да не игра главну улогу, мада његово остварење често може да буде и боље и интересантније.

ПАРИСКА КРВАВА СВАДБА

Када је била Вартоломејска ноћ?

Мирјана Кецман,
Тузла

У ноћи између 23. и 24. августа 1572. године католици су извршили масован покољ хугенота у Паризу. Ту „париску крваву свадбу", како је покољ касније назван, организовала је Катарина Медичи, дан уочи празника светог Вартоломеја. У Паризу је убијено око две хиљаде хугенота, а у градовима Бордоу, Орлеану, Тулузу и другим местима још око 23 хиљаде. Покољ је обустављен тек после два месеца.

НОВИ КЛУБ

Мојих 11 другова и ја основали смо Клуб „Политикиног забавника". Молио бих читаоце да нам помогну при сакупљању „Забавника". Имамо већ око 40 примерака. Примамо и нове чланове.

Драган Воргић
Хероја Пинкија 16
21000 Нови Сад

САНЏАК

Интересује ме по чему је Санџак, подручје на тромеђи наших република Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине, добио име и шта значи та реч.

Паја П.
И. Чмелика 16
Сремска Митровица

Санџак је турска реч и значи **покрајина или област**. Код нас се име сачувало за област Новог Пазара у Србији, такозвани Новопазарски санџак, подручје између прекумановске Србије и Црне Горе, данас претежно у саставу СР Србије (ранији срезови Прибој, Нова Варош, Пријепоље, Сјеница, Нови Пазар и Тутин), а мањим делом у саставу СР Црне Горе (Пљевља, Бијело Поље и Иванград).

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Посједујем око 200 старијих бројева Забавника које бих хтио поклонити. **Стјепан Радић, 58000 Сплит, Сплитског одреда 48**

За сваку добијену значку дајем три салвете, за привезак три постера а за хемијску оловку осам марака. **Весна Јовановић, 18510 Владичин Хан, Маршала Тита 66/9.**

За 10 марака дајем двије значке. а за 20 четири. **Саша Шмит, 41000 Загреб, Иве Лоле Рибара 24/I**

Скупљам разгледнице али имам врло мало из Босне и Херцеговине па бих желела да се мењам по договору. **Јасмина Радосављевић, 34000 Крагујевац, Авалска 86**

Много волим фудбал али нисам у могућности да купим било какву лопту за то бих молио читаоце Забавника да ми помогну. **Драгутин Селаковић, 31317 Драглица**

За металну значку дајем стари и страни новчић. **Љубомир Црнековић, 41000 Селска цеста 88**

Дајем пет разгледница за двије значке, седам салвета за три значке, и постере Здравка Чолића и Црвене звезде за по четири значке. **Весна Ружичић, 78430 Прњавор, 27. јула 26**

ЦИЦИН КУТАК

Станислава — Цица Миливојевић, уредник у „Политикином забавнику", подлегла је неизлечивој болести. За две деценије преданог рада у нашој редакцији објавила је небројене прилоге који су, забављајући, ширили најразноврснија знања, са свих меридијана, из свих области науке, рада и стваралаштва. Једна од рубрика коју је припремала са највише љубави и која је код читалаца увек имала велики одјек је кутак на 28. страни. У знак сећања на све што је Цица учинила да се „Политикин забавник" зближи са својим бројним читаоцима ова рубрика ће одсад носити назив — ЦИЦИН КУТАК.

WALT DISNEY
МИКИ

НИКО СЕ НЕ ЈАВЉА!
ЧУК ЧУК
ШИЉА

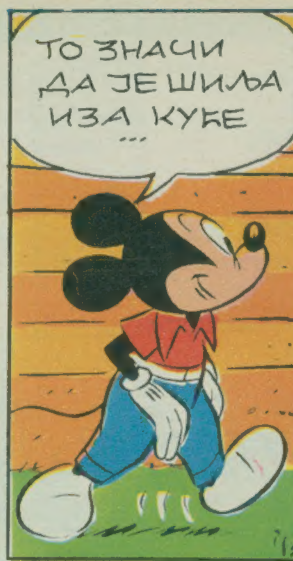
ТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ ШИЉА ИЗА КУЋЕ ...

... У ЉУЉАШЦИ!

САМО СЕ ИЗЛЕЖАВАШ! ЗАШТО СЕ НЕ ЗАПОСЛИШ?
НИКО МЕ НЕЋЕ!

МОЖДА БИ КОМПЈУТЕР МОГ'О ДА ТИ НАЂЕ ПОС'О! ПОЛАЗИ!

ПОЗОВИ МЕ КАД БУДЕШ ГОТОВ!
ПОСАО ПРЕКО КОМПЈУТЕРА

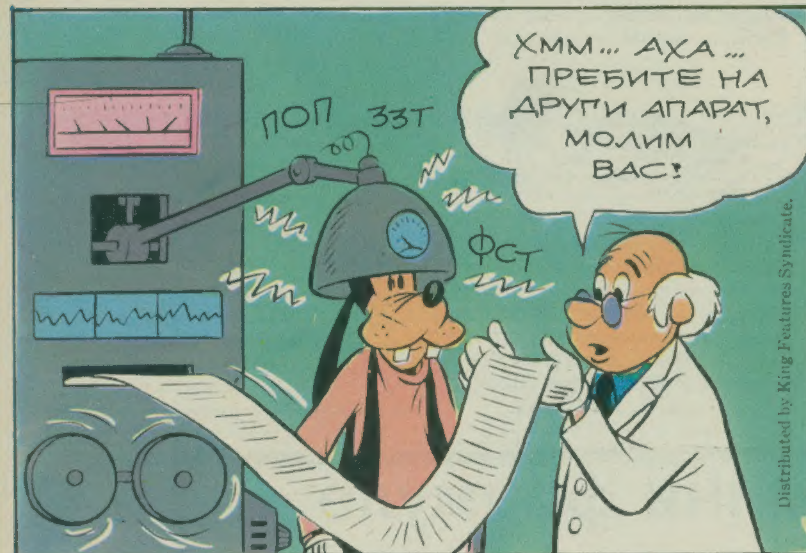
ПОП
ЗЗТ
ФСТ
ХММ... АХА... ПРЕЂИТЕ НА ДРУГИ АПАРАТ, МОЛИМ ВАС!
Distributed by King Features Syndicate.

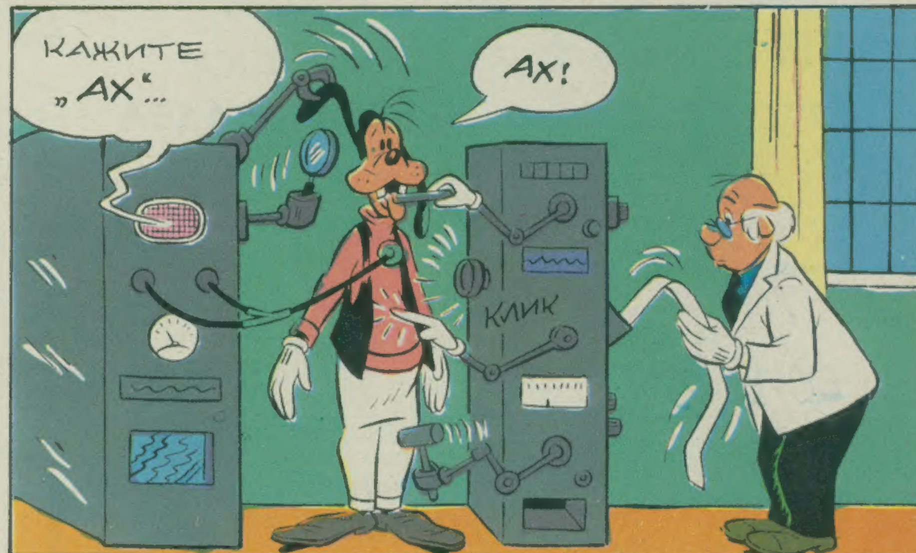
КАЖИТЕ „АХ“...
АХ!
КЛИК

ЈАВИТЕ СЕ НА ОВУ АДРЕСУ! ПОСАО ВАС ЧЕКА!
ОХ! ХВАЛА!

МИКИ, БИО СИ У ПРАВУ! ЗАПОСЛИО САМ СЕ!

...ИСПИТУЈЕМ ЉУЉАШКЕ У ЈЕДНОЈ ФАБРИЦИ ЉУЉАШКИ!
Copyright © 1978 Walt Disney Productions World Rights Reserved
6-18